

(Ministru kabineta
2018. gada 18. jūlija
rīkojums Nr. 345)

**Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas
politikas īstenošanas plāns 2019. – 2020.gadam**

Rīgā, 2018

Satura rādītājs

Izmantotie saīsinājumi	3
I. Kopsavilkums	4
II. Situācijas raksturojums	7
1. Pilsoniskā sabiedrība un integrācija	7
1.1. Pilsoniskā izglītība	7
1.2. Iedzīvotāju līdzdalība	9
1.3. Iedzīvotāji, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam.....	11
2. Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa	12
2.1. Valoda	12
2.2. Piederības sajūta un kultūrtelpas daudzveidība.....	14
2.3. Sociālā atmiņa – lokālās un eiropēiskās vēstures apzināšana, izpēte un izpratne	166
2.4. Demokrātiska informācijas telpa un mediju loma integrācijā.....	16
3. Jauna pieeja integrācijas politikas plānošanā, pārraudzībā un ieviešanā	19
3.1. Datus un pierādījumus balstīta integrācijas politikas plānošana	19
3.2. Inovatīvas metodes un instrumenti integrācijas politikas ieviešanai	20
III. Teritoriālā perspektīva	39
IV. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu	40

Izmantotie saīsinājumi

ĀM –	Ārlietu ministrija
CSP –	Centrālās statistikas pārvalde
ES –	Eiropas Savienība
IeM –	Iekšlietu ministrija
IKVD –	Izglītības kvalitātes valsts dienests
IZM –	Izglītības un zinātnes ministrija
JSPA –	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
KM –	Kultūras ministrija
LM –	Labklājības ministrija
LNB –	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNKC –	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
LR –	Latvijas Radio
LU –	Latvijas Universitāte
LVA –	Latviešu valodas aģentūra
LTV –	Latvijas Televīzija
MK –	Ministru kabinets
NAP –	Nacionālās attīstības plāns
NEPLP –	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
NVA –	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVO –	Nevalstiskās organizācijas
PMIF –	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
PMLP –	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PUA –	Pastāvīgās uzturēšanās atļaujas
SIF –	Sabiedrības integrācijas fonds
TUA –	Termiņuzturēšanās atļaujas
VIAA –	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC –	Valsts izglītības satura centrs

I. Kopsavilkums

Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas īstenošanas plāns 2019. – 2020.gadam (turpmāk – Plāns) ir izstrādāts, lai nodrošinātu turpinājumu Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēs 2012. – 2018.gadam¹ (turpmāk – Pamatnostādnes) noteikto mērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanai. Pamatnostādņēs izvirzītie politikas mērķi (Pilsoniskā sabiedrība un integrācija; Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa; Saliedēta sociālā atmiņa) joprojām ir aktuāli saliedētas sabiedrības veidošanai.

Ņemot vērā to, ka Pamatnostādņu darbības termiņš beidzas 2018.gadā, bet Nacionālās attīstības plāna darbības termiņš noslēdzas 2020.gadā, jānodrošina politikas nepārtrauktība un pēctecība līdz jauna Nacionālās attīstības plāna perioda sākumam 2021.gadā.

Līdz ar to Plāns ir uzskatāms par pārejas perioda plānu, lai jau nākamajā nozares politikas plānošanas ciklā (2021. – 2027.gads) panāktu harmonizāciju ar Nacionālā attīstības plāna darbības termiņiem, saskaņā ar MK noteikumos² noteikto kārtību.

Plāna struktūrā saglabāti galvenie Pamatnostādņēs noteiktie uzdevumi.

1. Rīcības virziens: Pilsoniskā sabiedrība un integrācija
  - 1.1. Izglītot sabiedrību par pilsoniskās līdzdalības iespējām.
  - 1.2. Veicināt iedzīvotāju līdzdalību, nodrošinot ilgtspējīgus atbalsta mehānismus
  - 1.3. Veicināt iecietību un sociāli atstumto grupu iekļaušanos sabiedrībā.
2. Rīcības virziens: Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa
  - 2.1. Stiprināt latviešu valodas lietotprasmi
  - 2.2. Nostiprināt nacionālo kultūrtelpu kā sabiedrību saliedējošu pamatu
  - 2.3. Stiprināt piederības sajūtu Latvijai un vienotu vēsturisko vērtību apzināšanos.
  - 2.4. Veidot kvalitatīvu, demokrātisku informācijas telpu un palielināt mediju lomu integrācijā un nacionālās identitātes stiprināšanā.
3. Rīcības virziens: Jaunas pieejas integrācijas politikas plānošanā, pārraudzībā un ieviešanā
  - 3.1. Nodrošināt datus balstītu politikas plānošanu
  - 3.2. Nodrošināt inovatīvu integrācijas politikas plānošanas metožu izstrādi

Balstoties uz pētījumiem un diskusijām ar sadarbības institūcijām identificēto, Plānā ir iekļautas atsevišķas izmaiņas salīdzinājumā ar Pamatnostādņēm:

1) diasporas politikas jautājumi Plānā iekļauti atbilstoši KM un IZM kompetencei, bet visaptveroši risinājumi sadarbībai ar diasporu tiks ietverti diasporas likumā un plānā, par kuru būs atbildīga ĀM;

2) sociālās atmiņas jautājumi tiek skatīti kā nacionālās identitātes daļa un vairs netiek izdalīts kā atsevišķs rīcības virziens;

3) daļa no Pamatnostādņēs definētajiem informatīvās vides jautājumiem šobrīd kļuvuši par mediju politikas daļu,³ tomēr tie Latvijas sabiedrisko mediju jautājumi, kas netika iekļauti Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016. – 2020.gadam īstenošanas plānā, bet kuru pēctecība ir svarīga, ir saglabāta kā Plāna daļa.

¹ Ministru kabineta 2011.gada 20.oktobra rīkojums Nr.542 „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņēm 2012.–2018.gadam”.

² Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.737 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”.

³ Ministru kabineta 2016.gada 8.novembra rīkojums Nr.667 „Par Latvijas mediju politikas pamatnostādņēm 2016.–2020.gadam”, Ministru kabineta 2016.gada 8.novembra rīkojums Nr.666 „Par Latvijas mediju politikas pamatnostādņu 2016.-2020.gadam īstenošanas plānu”.

Ņemot vērā to, ka Pamatnostādņu īstenošana nav noslēgusies un nav veikts to ieviešanas izvērtējums, Plāns balstīts uz šajā brīdī pieejamajiem izvērtējumiem un pētījumiem:

- NAP vidustermiņa izvērtējums – Pārresoru koordinācijas centra Nacionālās attīstības plāna 2014. – 2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums „Kā Latvija sasniedz tās attīstības mērķus?”, 2017.
- Mazākumtautību līdzdalība (2015, 2017) - Nodibinājuma „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” pētījums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, 2015. Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta analītiskais ziņojums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, 2017.
- Trešo valstu pilsoņu integrācijas pētījums – Nodibinājuma „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” pētījums „Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā 2017”, 2017.
- Starptautiskais pilsoniskās izglītības pētījums I. Čekse, A.Geske, un O.Pole. „Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi.”, 2016.
- Pētījums „Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2017).
- Pētījums „Motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumu potenciālās mērķa grupas profilēšana un vajadzību izpēte”, nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2017).
- Pētījums „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas jomu analīze Latvijā, novērtējot „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu 2012. – 2018.gadam” īstenošanu laika posmā no 2012. – 2014.gadam, nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2015).
- Mediju monitoringa rezultāti par romu atspoguļojumu Latvijas medijos laika posmā 2013. – 2014.gadam, Latvijas Cilvēktiesību centrs (2015)
- Pētījums „Romī Latvijā” projekta „Dažādi cilvēki. Atšķirīga pieredze. Viena Latvija II” ietvaros. „Latvijas Fakti” (2015).
- „DNB Latvijas barometrs” nr.85.„Valsts svētki un patriotisms”, 2015.gada novembris.
- Ziemeļvalstu Ministru padomes analītiskais pārskats „Trust – the Nordic Gold”.

Plāna izstrādē tika iesaistītas KM atbildības jomu konsultatīvās padomes, t.sk. Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņu īstenošanas uzraudzības padome (t.sk. padomes izveidotā darba grupa diasporas politikas jautājumos), Mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvju konsultatīvā komiteja, Romu integrācijas politikas īstenošanas un koordinācijas konsultatīvā padome un Konsultatīvā padome trešo valstu pilsoņu integrācijai.

Lai Plānā iekļautās problēmas un izvēlētie risinājumi ne tikai turpinātu jau pamatnostādnēs aizsāktos rīcības virzienus, bet atbilstu arī aktuālajai situācijai Latvijas sabiedrībā, Kultūras ministrija organizēja fokusa grupu diskusijas par plānā iekļautajām tēmām (pilsoniskās sabiedrības attīstība un sabiedrības saliedētība; nacionālās identitātes, valodas un kultūrtelpas stiprināšana; trešo valstu pilsoņu integrācija; diasporas politikas attīstība), iesaistot dažādu sabiedrības grupu pārstāvjus, sadarbības partnerus un institūcijas.

Sabiedrības integrācijas mērķi ir iekļauti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz

2030.gadam⁴ un Nacionālajā attīstības plānā⁵, kā arī citos Latvijas politikas plānošanas dokumentos. Nacionālās drošības koncepcijā⁶ uzmanība ir pievērsta tam, ka sabiedrības integrācijas un informatīvās vides situācijas jautājumi ir nozīmīgi nacionālās drošības kontekstā. Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013. – 2019.gadam⁷ ir domāts par pilsoniskās līdzdalības veicināšanu, iesaistot sabiedrību vietējās un reģionālās attīstības dokumentu sagatavošanā un apspriešanā. Konceptuālā ziņojuma par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi⁸ ieviešana ir radījusi iespēju Latvijas nevalstiskajām organizācijām konkursa kārtībā saņemt Latvijas valsts budžeta atbalstu gan pašu organizāciju kapacitātes celšanai, gan projektu ieceru īstenošanai. Ņemot vērā sociālo mediju nozīmes un ietekmes pieaugumu uz cilvēku ikdienā pieņemtajiem lēmumiem, arvien vairāk palielinās Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēs 2014. – 2020.gadam⁹ skatīto pakalpojumu nozīme, t.sk. informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju un starpnieku atbildība par nelegāla satura (piemēram, naida runa un diskriminācija) izplatīšanu.

Atsevišķi nozaru attīstības plānošanas dokumenti (Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014. – 2020.gadam¹⁰, Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam¹¹, Jaunatnes politikas īstenošanas plāns 2016. – 2020.gadam¹²) definē mērķus, uzdevumus un piedāvā risinājumus dažādu sabiedrības grupu – skolēnu, jauniešu, pieaugušo, mazākumtautību u.c. – izglītības, izpratnes un līdzdalības prasmju attīstīšanai un iesaistīšanai sabiedrībai nozīmīgos procesos. Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015. – 2020.gadam¹³ dod iespēju attīstīt dzīvei pilsoniskā sabiedrībā nepieciešamās prasmes – valodu zināšanas, iesaistīšanos brīvprātīgajā darbā u.tml. Eiropas Savienības programma romu integrācijai¹⁴ un Latvijas rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā¹⁵ ir dokumenti, kuru mērķis ir izveidot sistēmu atbalsta nodrošināšanai dažām no visvairāk diskriminētajām sabiedrības grupām.

Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014. – 2020.gadam „Radošā Latvija”¹⁶ mērķi un uzdevumi attiecas uz jomām – mākslu, kultūru un citām radošām izpausmēm, kuras ikdienā palīdz atvieglot savstarpējo saziņu.

⁴ Saeimas 2010.gada 10.jūnija Paziņojums par Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam apstiprināšanu.

⁵ Saeimas 2012.gada 20.decembra paziņojums „Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2014.-2020.gadam”.

⁶ Saeimas 2015.gada 26.novembra paziņojums „Par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu”.

⁷ Ministru kabineta 2013.gada 29.oktobra rīkojums Nr.496 „Par Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.-2019.gadam”.

⁸ Ministru kabineta 2015.gada 16.decembra rīkojums Nr.792 „Par konceptuālo ziņojumu „Par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi””.

⁹ Ministru kabineta 2013.gada 14.oktobra rīkojums Nr.468 „Par Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam”.

¹⁰ Saeimas 2014.gada 22.maija paziņojums „Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam apstiprināšanu”.

¹¹ Ministru kabineta 2014.gada 3.novembra rīkojums Nr.630 „Par Valsts valodas politikas pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”.

¹² Ministru kabineta 2016.gada 14.aprīļa rīkojums Nr.256 „Par Jaunatnes politikas īstenošanas plānu 2016.-2020.gadam”.

¹³ Ministru kabineta 2015.gada 12.maija rīkojums Nr.244 „Par Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādņēm 2015.-2020.gadam”.

¹⁴ Eiropas Komisijas 2011.gada 5.aprīļa paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai COM(2011) 173 „Programma attiecībā uz romu integrācijas valsts stratēģijām līdz 2020.gadam”.

¹⁵ Ministru kabineta 2015.gada 2.decembra rīkojums Nr.759 „Rīcības plāns personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, pārvietošanai un uzņemšanai Latvijā”.

¹⁶ Ministru kabineta 2014.gada 29.jūlija rīkojums Nr.401 „Par kultūrpolitikas pamatnostādņēm 2014.-2020.gadam „Radošā Latvija””.

II. Situācijas raksturojums

1. Pilsoniskā sabiedrība un integrācija

Cilvēki, kas jūtas piederīgi Latvijai, labprāt dzīvo, strādā un veido ģimeni savā valstī un atbalsta savu valsti, iesaistoties pilsoniskās aktivitātēs. Tie, kas sadarbojas ar citiem, daudz veiksmīgāk var reaģēt uz pēkšņiem izaicinājumiem – gan izturēt iespējamus satricinājumus, gan izmantot jaunas iespējas. Sabiedrība ar augstu iedzīvotāju savstarpējo uzticību ir spējīgāka virzīt ekonomikas attīstību globālajā laikmetā, un cilvēki ir apmierinātāki ar dzīvi.¹⁷

Saskaņā ar NAP vidustermiņa izvērtējumu¹⁸ iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte lēnām, bet pieaug – visbiežāk iedzīvotāji savu pilsonisko aktivitāti apliecinājuši, piedaloties vēlēšanās (52%). Salīdzinājumā ar citām valstīm¹⁹ pilsoniskās aktivitātes rādītāji Latvijā, līdzīgi kā citās Austrumeiropas valstīs, uzskatāmi par zemiem. Ja Latvijā par pilsoniski aktīviem var uzskatīt kopumā 9% iedzīvotāju, tad Rietumeiropas valstīs tādi caurmērā ir aptuveni 25%, bet Skandināvijas valstīs – vismaz katrs trešais. Lai arī Eiropas Sociālā pētījuma dati, kā arī Latvijas pilsoniskās sabiedrības monitoringa dati liecina par salīdzinoši mazu to iedzīvotāju daļu, kas iesaistīti biedrību un nodibinājumu darbībā, jāatzīst, ka Latvijā pastāv sabiedrības pašorganizēšanās mehānismi, kas līdz šim nav novērtēti kā nozīmīgs resurss. Latvijas iedzīvotāju iesaistīšanās dziesmu un deju svētku kustībā ir unikāla parādība, kas nav raksturīga citām Eiropas valstīm (izņemot Igauniju un Lietuvu). Tradīcijās un kultūrā balstīta kustība veido organizētas iedzīvotāju kopienas, kurām piemīt potenciāls būt par pamatu sabiedrībai svarīgu lēmumu pieņemšanā.

Iedzīvotāju līdzdalība ir cieši saistīta ar spēju sadarboties, kas savukārt atkarīga no spējas savstarpēji uzticēties. Atbilstoši 2015.gada Eiropas Sociālā pētījuma datiem Latvijas iedzīvotāju savstarpējās uzticēšanās īpatsvars ir 51%, salīdzinājumam, augstākais rādītājs ir Norvēģijā – 88%, Somijā 87%, Dānijā 86%.²⁰ Uzticēšanās trūkums rada problēmas, kas ietekmē cilvēku spēju sadarboties kopīgu mērķu labā un rezultātā pazeminās valsts funkcionalitāte un konkurētspēja. Uzticēšanās ir svarīgs priekšnoteikums ne vien apmierinātībai ar dzīvi, bet arī ekonomikas izaugsmei, tirgus ekonomikas efektivitātei un valsts konkurētspējai.

Ziemeļvalstu Ministru padomes publicētajā ziņojumā „Uzticēšanās – Ziemeļvalstu zelts”²¹ Ziemeļvalstu uzticēšanās fenomena izcelsme skaidrota no diviem aspektiem, pirmkārt, tā atkarīga no iedzīvotāju iesaistīšanās, gan darba tirgū, gan pilsoniskajā sabiedrībā, otrkārt, tā balstās uz ilgtspējīgiem, sistēmiskiem institucionāliem mehānismiem, kas rosina pašārvību un politisko uzticēšanos.

1.1. Pilsoniskā izglītība

Iedzīvotāju līdzdalība ir cieši saistīta ar pilsonisko izglītību – izpratni par demokrātiju un prasmēm līdzdarboties. Šobrīd nav pieejami dati, kas raksturotu Latvijas pieaugušo līdzdalības prasmes, bet Izglītības un zinātnes ministrija ir izveidojusi Pieaugušo izglītības

¹⁷ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam. Plāns ir pieejams PKC mājas lapā http://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/20121220_NAP2020%20apstiprinats%20Saeima_1.pdf

¹⁸ Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums. Ziņojums ir pieejams PKC mājas lapā https://www.pkc.gov.lv/sites/default/files/inline-files/NAP2020%20vidusposma%20zinojums%20final_1.pdf

¹⁹ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2016.) Pilsoniskā sabiedrība datos: Eiropas Sociālā pētījuma rezultāti. Dati ir pieejami https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/it_062916_nvomemor1.pdf

²⁰ Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam un Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojums.

²¹ Nordic Council of Ministers (2017) Analysis Report „Trust – the Nordic gold”; Ziņojums ir pieejams <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1095959/FULLTEXT02.pdf>

pārvaldības padomi, kuras uzdevums ir veicināt informācijas apmaiņu starp pieaugušo izglītības pārvaldībā iesaistītajām institūcijām, tai skaitā nodrošināt informācijas apmaiņu par padomes sastāvā ietilpstošo ministriju atbildībā esošiem Eiropas Savienības fondu ietvaros finansētiem pasākumiem, kuros paredzētas pieaugušo mācības. Eiropas Komisijas Erasmus+ programmas projektā “Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā” ir uzsākta pieaugušo izglītības moduļu izstrāde pamatprasmju mūžizglītībai, tai skaitā sociālo un pilsonisko prasmju, apguvei. Kopš 2009.gada Latvija regulāri piedalās starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījumā, kas pēc vienotas metodoloģijas veic skolēnu (14 – 15 gadu vecumā) pilsonisko zināšanu analīzi²².

Latvijas skolēnu sasniegumi pilsoniskās izglītības testā ir salīdzinoši zemi – vidējie rezultāti ir zemāki par visu Eiropas valstu skolēnu sasniegumiem, izņemot Maltu un Bulgāriju. Līdzīga aina paveras arī aplūkojot skolēnu sadalījumu pa pilsoniskās izglītības kompetenču līmeņiem. Augstākajā līmenī Latvijā ir tikai 19% skolēnu, kas ir viszemāk Eiropas valstu salīdzinājumā.

Salīdzinot Baltijas jūras reģiona valstu skolēnu atbildes par apgūtajām tēmām skolā, Zviedrijas skolēni visvairāk ir norādījuši, ka viņi daudz laika no mācību procesa ir mācījušies par pilsoņu balsošanas iespējām dažāda mēroga vēlēšanās (80%), likumdošanas izmaiņām (82%), dabas aizsardzību (84%) un ārpolitikas tēmām un notikumiem (75%). Līdzīgi rezultāti ir vērojami arī citu Skandināvijas valstu skolēnu atbildēs. Latvijas skolēnu atbildes ir līdzīgākas nevis Ziemeļvalstu, bet citu postsociālistisko valstu (Igaunija, Lietuva, Slovēnija u.c.) skolēnu viedoklim. Skolēni Latvijā kā pilsoniskās izglītības satura pamattēmu izceļ dabas aizsardzību (84%), bet tēmas par balsošanu dažāda līmeņa vēlēšanās, likumdošanas procesu, problēmu risināšanu sabiedrībā, ārpolitikas jautājumus un ekonomiku kā nozīmīgus min tikai 40-50% jeb mazāk nekā puse aptaujāto skolēnu.

Latvijas skolēniem ir vieni no zemākajiem vidējiem rādītājiem skolēnu izpratnē par to, cik svarīga ir personiskā atbildība par pilsoniskumu. Latvijas skolēnu uzticības līmenis cilvēkiem kopumā kopš 2009.gada pētījuma ir krities par 11%.

2015.gadā veiktā Jaunatnes politikas monitoringa²³ dati liecināja, ka kopumā jauniešu līdzdalības aktivitāte Latvijā nav augsta – tikai aptuveni 1/4 jauniešu regulāri (vismaz 12 reizes gadā jeb vismaz reizi mēnesī) piedalās kādās sociālās, sabiedriskās vai interešu aktivitātēs. Tikai 10% jauniešu ir aktīvi skolas aktivitātēs (skolu vai studentu pašpārvaldes, skolas pasākumi) un tikai 6% – sabiedriskās un sociālās aktivitātēs (dalība nevalstiskajās organizācijās, labdarības pasākumos, brīvprātīgajā darbā, vides sakopšanā u.tml.). Viszemākā ir jauniešu aktivitāte politiskajās aktivitātēs (dalība partiju darbā, politiskās diskusijās u.tml.) – tikai 2% tādās iesaistās regulāri.²⁴

1.2. Iedzīvotāju līdzdalība

Uz 2018.gada 1.februāri Uzņēmumu reģistrā reģistrētas 22 412 biedrības un nodibinājumi. Kopš 2016.gada 1.janvāra spēkā ir MK 2015.gada 22.decembra noteikumi Nr.779 „Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi”, kas paredz biedrībām un nodibinājumiem iespēju reģistrēt darbības jomu. Pavisam definētas 15 darbības jomas, no kurām lielākā daļa saistīta ar specifisku nozaru darbību – vide, veselība, sociālais atbalsts, izglītība, kultūra u.c. Organizāciju darbībā joprojām ir aktuāls finanšu līdzekļu piesaistes

²² Čekse, I., Geske, A. un Pole, O. (2016) Pilsoniskās izglītības problēmas un izaicinājumi. Pētījums ir pieejams https://www.ipi.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/projekti/ipi/Publikācijas/Chekse_Geske_Pole_Pilsoniskas_izglitibas_problemas_un_izaicinajumi2017.pdf

²³ SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” (2015.) Jaunatnes politikas monitorings 2015. Pētījuma rezultātu ziņojums. Ziņojums ir pieejams http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/jaunatne/IZM_Jaunatnes-politikas-monitorings_2015_Laboratory.pdf

²⁴ IZM (2013.) Jaunieši Latvijā: Aktivitāte, mobilitāte, līdzdalība. 2008.-2013. http://izm.izm.gov.lv/upload_file/2013/Jauniesi-Latvija_2008-2013.pdf

jautājums un valsts atbalsts pilsoniskās sabiedrības attīstībai. 2015.gadā tika izstrādāta NVO fonda koncepcija, kas kalpoja par pamatu valsts budžeta programmas „NVO fonds” izveidei. Raugoties no kopējā pieprasījuma viedokļa, NVO fonda pieejamais finansējums 400 000 *euro* gadā nav pietiekams, tādēļ arvien aktuālāka ir diskusija par NVO sektoram pieejamajiem finanšu avotiem un to sadales kārtību.

Publiski pieejamās informācijas analīze liecina, ka salīdzinoši labākā situācijā ir organizācijas, kuru darbība identificējama ar kādu no nozarēm. Tas ļauj organizācijai pretendēt uz valsts pārvaldes uzdevumu izpildi, līdz ar to arī iegūstot nozares attīstībai paredzētos valsts budžeta līdzekļus. NVO fonda Stratēģiskās plānošanas komitejā iesaistītās organizācijas, kā arī Ministru kabineta un NVO sadarbības memoranda padomē iesaistītās organizācijas ir paudušas viedokli, ka visproblemātiskāk ir nodrošināt finansējumu organizācijām, kuru darbība ir pārnozaru, vai klasiskām interešu aizstāvības un cilvēktiesību organizācijām. Būtisks šķērslis finansējuma piesaistei bieži vien ir arī nepamatoti augstā birokrātija, kas tiek prasīta no finansējuma devēju puses. Tas rada nesamērīgas pūles un administratīvus ieguldījumus attiecībā pret salīdzinoši nelielu finanšu resursu ieguvumu.

Tajā pašā laikā Valsts kancelejas apkopotā informācija liecina, ka valsts pārvaldes sadarbība ar NVO uzlabojas – palielinās noslēgto līdzdarbības līgumu skaits, kā arī palielinās to tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu skaits, kuru izstrādes darba grupās bija iekļauts NVO pārstāvis – 2009.gadā 112, 2015.gadā – 266, 2016.gadā 137 projekti (jāpiebilst, ka kopējais izstrādāto tiesību aktu un attīstības plānošanas dokumentu skaits samazinās).²⁵ Šie dati liecina, ka NVO ir nozīmīgs valsts pārvaldes partneris, kas aktīvi tiek iesaistīts pārvaldes lēmumu sagatavošanā, tomēr jāņem vērā, ka kvalitatīvas ekspertīzes saņemšanai nepieciešami arī ieguldījumi NVO sektora stiprināšanā. Latvijas mērogā vienīgā platforma, kurā tiek diskutēts par horizontāliem nevalstiskā sektora darbībai un attīstībai aktuāliem jautājumiem, tika izveidota 2005.gadā, tā brīža Ministru prezidentam un 57 nevalstiskajām organizācijām parakstot Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memorandu (līdz šim Memorandu parakstījušas vairāk kā 400 nevalstiskās organizācijas). Memorands tika izstrādāts un 2014. gadā aktualizēts ar mērķi sekmēt efektīvas un sabiedrības interesēm atbilstošas valsts pārvaldes darbību, nodrošinot pilsoniskās sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanas procesos. Memoranda īstenošanu praktiski nodrošina Memoranda īstenošanas padome, kura, sagatavojot un apstiprinot vidēja termiņa darbības prioritātes un ikgadējo darba plānu²⁶ un katru mēnesi sanākot uz sēdēm (sēdes ir atklātas un tām tiek nodrošinātas tiešraides, kā arī videoieraksts pēc sēdes ir publiski pieejams MK tīmekļvietnē), kā arī rīkojot ikgadēju konferenci, nodrošina iespējas sadarboties nevalstiskajam sektoram un valsts pārvaldes institūcijām sabiedrības līdzdalības iespēju sekmēšanā.

Jaunākie CSP dati liecina, ka 38% Latvijas iedzīvotāju pieder mazākumtautībām. Balstoties uz Uzņēmumu reģistra rīcībā esošo informāciju, reģistrēts vairāk nekā 460 tādu biedrību un nodibinājumu, kuru statūti liecina par darbu ar mazākumtautībām. Taču daudzas no tām ir uzskatāmas par saistītajām, ne tieši mazākumtautību, organizācijām (to vidū valodu mācību centri, dažādu tautu deju studijas, sadarbības organizācijas starp Latviju un citām pasaules valstīm, sadraudzības biedrības starp latviešiem un citu tautību pārstāvjiem u.tml.). Pēc detalizētākas izpētes iespējams secināt, ka Kopējais mazākumtautību biedrību skaits Latvijā šobrīd ir 324. Aplūkojot mazākumtautību organizāciju darbības mērķi, var secināt, ka katra otrā organizācija tiecas saglabāt un attīstīt konkrētu kultūru (51% jeb 165). 12% mazākumtautību biedrību un nodibinājumu darbības mērķis ir kādas sabiedrības grupas

²⁵ VK 2016.gada publiskais pārskats, 15.lp, pieejams - http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/page/attachments/valsts_kancelejas_2016.gada_parskats.pdf

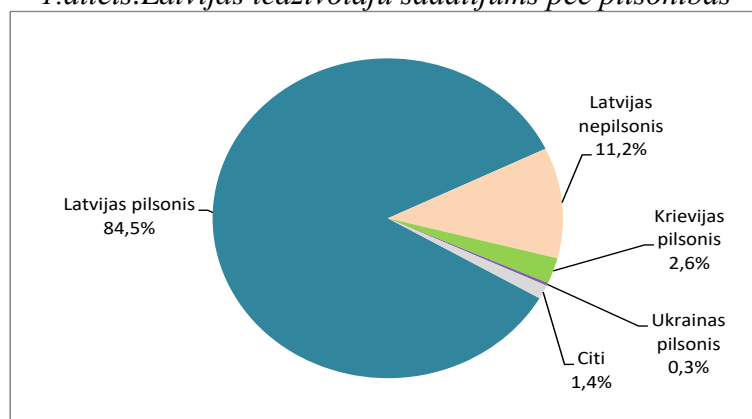
²⁶ Pieejams MK tīmekļvietnē - http://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/memoranda_padomes_darba_plans_2018_sken.pdf

interesu pārstāvēšana. Savukārt 37% organizāciju darbība ir vērsta uz abu iepriekš minēto mērķu īstenošanu.

KM kopš 2013.gada organizē Mazākumtautību forumu, kas ik gadu pulcē ap 200 mazākumtautību biedrību pārstāvju no visiem Latvijas reģioniem. Forums izveidojies par diskusiju platformu, kurā tiek apspriesti aktuāli līdzdalības jautājumi. Foruma rezultāti tiek apstiprināti KM Mazākumtautību organizāciju konsultatīvajā padomē un kļūst par pamatu jaunu pasākumu veidošanai un plānošanai nākamā budžeta gada ietvaros, tādējādi kļūstot par reālu ietekmes mehānismu, kas veido savstarpēju uzticēšanos un sadarbību. Mazākumtautību pētījums liecina, ka mazākumtautību pārstāvji, kuri iesaistās organizāciju darbā, ir labāk informēti un atvērtāki līdzdalībai. Izteiktāka ir arī šo dalībnieku lojalitāte pret valsti. Līdzšinējie atbalsta mehānismi parasti sasniedz aktīvākās organizācijas, bet mazākās organizācijas paliek ārpus nodrošinātajiem atbalsta instrumentiem – reģionu NVO atbalsta programmas, NVO fonda programmas u.c. Reģionālo atbalsta centru pieredze liecina, ka mazākumtautību organizācijām joprojām nepieciešams atbalsts finansējuma piesaistē un palīdzība veiksmīgu projektu pieteikumu sagatavošanā. No šī aspekta, kā veiksmīgas vērtējamas programmas, kas vērstas uz organizāciju kapacitātes stiprināšanu.

Latvijā turpina pieaugt trešo valstu pilsoņu ar termiņuzturēšanās un pastāvīgās uzturēšanās atļaujām skaits. Vairums Latvijā dzīvojošo ārvalstnieku ir Krievijas pilsoņi. Saskaņā ar PMLP datiem²⁷, 2017.gada 1.jūlijā Latvijā dzīvoja 42 394 Krievijas pilsoņi ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujām, kas veidoja 81% no visiem ārvalstniekiem. Kopumā trešo valstu pilsoņi veido 4,3% no Latvijas sabiedrības.

1.attēls.Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc pilsonības

Analizējot trešo valstu pilsoņu nodomus uzturēties Latvijā noskaidrots, ka 31% aptaujāto vēlas palikt Latvijā pavisam un 25% – ilgāk kā piecus gadus. Papildus plāniem palikt Latvijā 2017.gada aptaujā tika noskaidrots par trešo valstu pilsoņu nodomiem iegūt Latvijas Republikas pilsonību. Kopumā 26% aptaujāto atzīst, ka vēlētos iegūt Latvijas pilsonību. Nodoms iegūt Latvijas pilsonību ir būtiski atkarīgs no plāniem uzturēties Latvijā – jo ilgāk respondenti plāno uzturēties Latvijā, jo lielāks to īpatsvars atzīst, ka vēlas iegūt Latvijas Republikas pilsonību. Tādējādi 51% aptaujāto, kas vēlētos palikt Latvijā pavisam, apsver šo iespēju.²⁸ Līdz šim lielākā daļa pasākumu šai mērķa grupai nodrošināti Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda ietvaros un pēctecīgi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda ietvaros. Vērtējot trešo valstu pilsoņu līdzdalību sabiedrības dzīvē, pētījumā secināts²⁹, ka tā ir drīzāk sabiedriski mazaktīva grupa: mazāk aktīvi ir pilnas slodzes darba strādājošie, savukārt, lielāka interese par dažādiem pasākumiem, sabiedrisko un brīvprātīgo darbu ir tiem, kas ieradušies ģimenes apvienošanas nolūkos vai nestrādājošām personām, kas

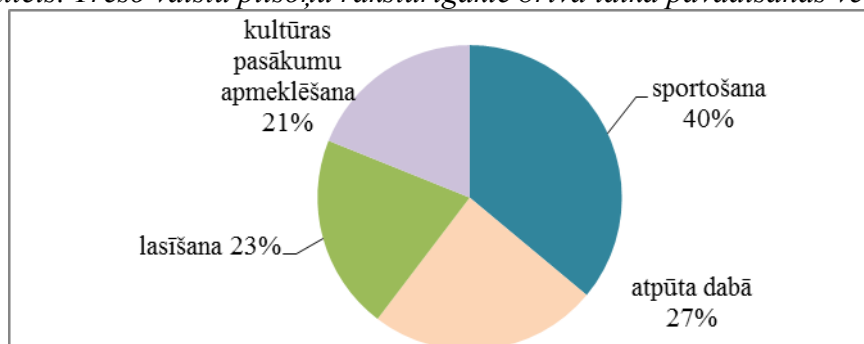
²⁷ PMLP statistika uz 2017.gada 1.jūliju.

²⁸ Nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts ” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

²⁹ Turpat

Latvijā iegādājušās nekustamo īpašumu. Trešo valstu pilsoņu raksturīgākie brīvā laika pavadīšanas veidi ir sportošana, atpūta dabā, lasīšana un kultūras pasākumu apmeklēšana.

2.attēls. Trešo valstu pilsoņu raksturīgākie brīvā laika pavadīšanas veidi³⁰

1.3. Iedzīvotāji, kas pakļauti sociālās atstumtības riskam³¹

Nopietns šķērslis līdzdalībai un savstarpējai sadarbībai ir sabiedrībā pastāvoši aizspriedumi un neiecietības izpausmes.

Neiecietībai pakļautas tādas sabiedrības integrācijas mērķa grupas, kā romi, personas, kurām nepieciešama starptautiskās aizsardzība, kā arī tie jauniebraucēji, kuru ārējais izskats vai kultūras atšķirības ir vizuāli pamanāmas.

Sabiedrības saliedētības politikas ekspertu grupas ziņojumā³² un 2015.gada pētījumā „Romi Latvijā”³³ ir konstatēts, ka, neskatoties uz romu kopējās situācijas uzlabošanu, romi vēl joprojām ir pamatoti uzskatāmi par nabadzības, kā arī sociālās atstumtības riskam izteikti pakļauto Latvijas iedzīvotāju grupu. Viņi darba tirgū tiek diskriminēti un nodarbinātības iespējas nav vienlīdzīgas ar citu tautību iedzīvotājiem izteikti zemās izglītības un sociāli ekonomiskā stāvokļa dēļ. Romu izglītības līmenis citu etnisko grupu vidū joprojām paliek viszemākajā līmenī: 8,9% aptaujāto romu skolā nav gājuši vispār, 34% romu ir iegūta pamatizglītība, savukārt augstāka par pamatizglītību ir tikai 17,2% romu tautības iedzīvotāju.³⁴

Pētījuma „Romi Latvijā” dati liecina, ka romu vidū strādājošo skaits ir trīs reizes mazāks nekā vidēji Latvijas sabiedrībā kopumā, romu bezdarbnieku grupā izteikti dominē ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars, bet neregistrētā bezdarba īpatsvars romu tautības iedzīvotāju kopā vairākkārt pārsniedz oficiālā bezdarba rādītājus. Aizspriedumos balstīta neuzticība pret romiem no darba devēju puses veicina romu diskrimināciju darba tirgū. 2017.gadā veiktā izpētes ziņojumā par sabiedrības izpratnes un informētības līmeni ir konstatēts, ka 82,3% romu, viņi paši vai arī viņu tuvākie ģimenes locekļi, beidzamo triju gadu laikā ir piedzīvojuši situācijas, kad darba devēji atsakās viņus pieņemt darbā tautības dēļ.³⁵ Saskaņā ar 2015.gadā

³⁰ Nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

³¹ Šis dokuments attiecas tikai uz šādām sociālās atstumtības riskam pakļautām sabiedrības grupām: romi, trešo valstu pilsoņi un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

³² Valsts Prezidenta Raimonda Vējoņa izveidotās Sabiedrības saliedētības politikas ekspertu grupas 2016.gada ziņojums, Rīgā, - 12.lpp. Ziņojums ir pieejams https://www.president.lv/storage/items/PDF/201611_Sabiedr%C4%ABbas_salied%C4%93t%C4%ABbas_zi%C5%86ojums.pdf

³³ Tirgus un sociālo pētījumu centrs „Latvijas Fakti” (2015.) Pētījums „Romi Latvijā”. Rīgā, - 3.lpp. https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integrācija/Romi/Papildu/romi_latvija_petijums_LV.pdf

³⁴ Tirgus un sociālo pētījumu centrs „Latvijas Fakti” (2015.) Pētījums „Romi Latvijā”. Rīgā, - 6.lpp

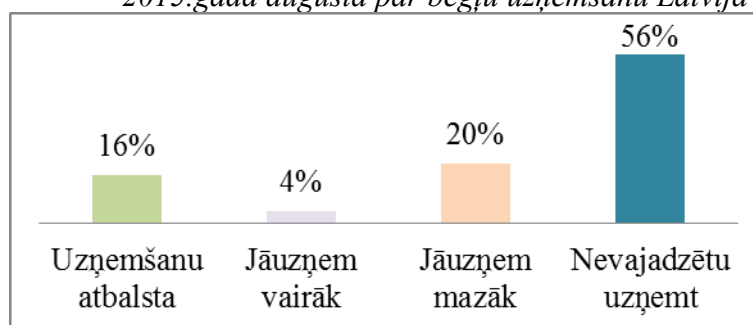
³⁵ Sabiedrības integrācijas fonds (2017.) Izpētes ziņojums par pašreizējo sabiedrības izpratnes un informētības līmeni un efektīvākajiem informācijas sniegšanas mehānismiem, - 48.lpp.

veiktā Eurobarometra pētījuma³⁶ par diskrimināciju ES lielākajai daļai Latvijas iedzīvotāju (49%) nebūtu pieņemami, ja viņu bērnu partneris būtu romu tautības, 34,7% nevēlētos, lai romi dzīvotu kaimiņos.

Romiem nav savas nacionālas valsts, kas varētu atbalstīt viņu kultūras attīstību, kultūras mantojuma saglabāšanu, vēsturiskās atmiņas apzināšanu un pilsonisku līdzdalību. Tāpēc Latvijā gadsimtiem dzīvojošiem romiem Latvijas Republika ir vienīgā valsts, no kuras viņi var saņemt šādu atbalstu.

Jauna mērķa grupa³⁷ ir personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, kā arī bēgļi un alternatīvo statusu ieguvušas personas. Kaut arī to personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība tiesību un iespēju kopums ir būtiski atšķirīgs atkarībā no tiesiskā statusa, galvenās šīs grupas grūtības ir saistītas ne tik daudz ar uzņemšanu un sākotnējo izmitināšanu, bet tieši ar patstāvīgas dzīves uzsākšanu Latvijā, īpaši tādās jomās kā mājoklis, nodarbinātība un vispārējā izglītība. Šīs grupas pārstāvjiem latviešu valodas zināšanu trūkums rada lielākus šķēršļus iekļauties Latvijas sabiedrībā un vidē, nekā tas ir trešo valstu pilsoņiem. Šī grupa ir pakļauta augstākam diskriminācijas riskam nekā trešo valstu pilsoņi, kuru vidū vērojama pozitīva rādītāju dinamika - ja 2009.gadā 41% trešo valstu valstspiederīgo bija saskārušies ar netaisnīgu vai aizvainojošu attieksmi savas etniskās vai reliģiskās piederības dēļ, tad 2017.gadā šis rādītājs ir 20%. Sabiedrības attieksme pret bēgļu uzņemšanu liecina par zināmu viedokļu polarizāciju, tomēr lielākā daļa aptaujāto ir pauduši nostāju pret bēgļu uzņemšanu.

3.attēls. GfK Baltic un LETA veiktā aptauja, 2015.gada augustā par bēgļu uzņemšanu Latvijā

2. Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa

Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur pilnvērtīgi var pastāvēt un attīstīties latviešu tauta, valoda un kultūra, bet ārpus Latvijas ir vēl plašs cilvēku loks ar piederības apziņu Latvijai, kas kopā veido globālu tīklu. Latviešu valoda un kultūra reizē ir arī Latvijas sabiedrību vienojošais pamats, tāpēc sabiedrības, kā arī valsts mērķis ir kopt valodu un gādāt par nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības integrācijas vērtībām ilgtermiņā.³⁸

2.1. Valoda

Saskaņā ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam latviešu valodas saglabāšana un attīstīšana ir atzīta par vienu no veidiem, kā stiprināt piederības sajūtu

³⁶ Special Eurobarometer 437: Discrimination in the EU in 2015. <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2077>

³⁷ Nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

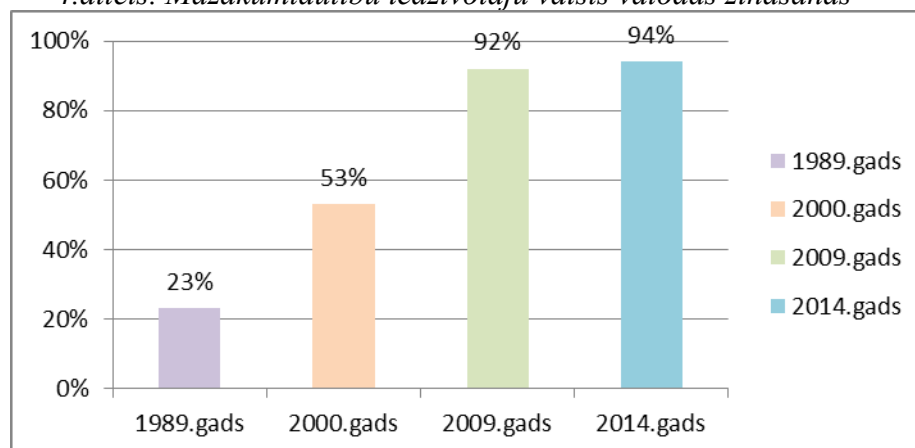
³⁸ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. - 2020. gadam.

nacionālajai kultūras telpai. Tā arī ir svarīgs priekšnoteikums lai iekļautos Latvijas informācijas telpā. Pēdējo piecu gadu laikā ir pieaudzis latviešu valodas lietotāju īpatsvars mazākumtautību pārstāvju vidū, un visizteiksmīgāk tas redzams jaunākajās vecumgrupās. Šādi apstākļi paver iespējas stiprināt latviešu valodas lomu starpgrupu komunikācijā, jo paaudžu nomaiņas rezultātā latviešu valodas kā saziņas valodas potenciāls latviešu un Latvijas mazākumtautību vidū palielinās. Proti, kamēr vecākās paaudzes kopīgā sarunvaloda ir drīzāk krievu valoda, nevis latviešu valoda, jaunākās paaudzēs ir vērojama jau pretēja situācija. Jāatzīmē, ka vissliktākie latviešu valodas prasmes rādītāji vēl aizvien ir Latgalē un Rīgā, kur lingvistiskā vide ir visnelatviskākā. Salīdzinoši vājākās valsts valodas pozīcijas šajos Latvijas reģionos veicina krievvalodīgo iedzīvotāju lingvistisko pašizolēšanos.

Latviešu valodas lietošanas intensitāte publiskajā telpā un neformālajās attiecībās nepieaug atbilstoši nozīmīgajam valodas prasmju līmeņa kāpumam. Latvijas vadošie sociolingvisti norāda, ka šādu situāciju veicina pozitīvas lingvistiskās attieksmes trūkums pret latviešu valodu.³⁹ Proti, latvieši joprojām nereti sarunā ar krievu valodā runājošajiem mēdz pāriet uz krievu valodu. Vienlaikus atsevišķi rādītāji liecina par latviešu valodas nostiprināšanos neformālajās attiecībās.⁴⁰

Pozitīvi vērtējams, ka būtiski uzlabojušās to iedzīvotāju latviešu valodas prasmes, kam tā nav dzimtā valoda.

4.attēls. Mazākumtautību iedzīvotāju valsts valodas zināšanas⁴¹

Latviešu valodas mācību organizatoru vērtējumā pieprasījums pēc latviešu valodas mācībām saglabājas augsts, par ko liecina tas, cik ātrā laikā pēc informācijas izplatīšanas publiskajā telpā par kursu organizēšanu tiek nokomplektētas grupas. Pieprasījums pēc latviešu valodas kursiem ir ne tikai to trešo valstu pilsoņu vidū, kuri ir iebrukuši Latvijā salīdzinoši nesen, bet arī to vidū, kas šeit uzturas vairāk nekā divus gadus. Šajā grupā arvien pieaugot pieprasījums pēc augstāka līmeņa valodas mācībām. Projektu īstenotāju pieredze rāda, ka pirmajos gados, kad Latvijā kļuva pieejami ES fondu, t.sk. Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda līdzekļi, lielākais pieprasījums bija tieši pēc iesācēju līmeņa (A1, A2) grupām. Savukārt, šobrīd vērojama tendence palielināties to kursu dalībnieku skaitam, kurus interesē vidējā līmeņa zināšanu apguve (B1, B2). Netieši tas liecina arī par pieaugošu trešo valstu pilsoņu motivāciju un vajadzību iekļauties Latvijas darba tirgū, ko ir praktiski neiespējami izdarīt ar A1 un A2 līmeni, ņemot vērā, ka šo mērķa grupu raksturo vidējas un augstas kvalifikācijas cilvēki darbaspējīgā vecumā.

³⁹ LVA pētījums „Latviešu valodas situācija 2010.- 2015.”

⁴⁰ Mieriņa I., Ose L., Kaprāns M., Lāce A. (2107.) Vienojošas nacionālās identitātes un Latvijas kultūrtelpas nostiprināšana. Ekspertu ziņojums. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/integracija-un-sabiedriba/petijumi-un-publicijas>

⁴¹ Latviešu valodas aģentūras sniegtā informācija, LVA pētījums „Latviešu valodas situācija 2010.-2015.”

Raugoties no pašvaldību perspektīvas, pētījumā iegūtā informācija atklāj, ka tajās pilsētās, kurās ir liels krievvalodīgo iedzīvotāju skaits, pastiprināti tiek domāts par latviešu valodas mācību kursiem, kas atbilst arī trešo valstu pilsoņu vajadzībām. Pašvaldību pārstāvju vērtējumā pieprasījums pēc dažāda zināšanu līmeņa latviešu valodas kursiem ir ļoti augsts. Turklāt pieprasījums nāk no dažādām mērķa grupām - ne tikai trešo valstu pilsoņiem, bet arī no ES pilsoņiem, Latvijas Republikas nepilsoņiem, reemigrantiem. Īpaši pieprasīti ir bezmaksas valodas kursi, kas, ņemot vērā šim mērķim pieejamā finansējuma plūsmas nevienmērīgumu, tiek organizēti ar lieliem starplaikiem (piemēram, Daugavpils pašvaldībā tas notiek divas reizes gada – rudenī un pavasarī; Rīgā pieejamība lielā mērā atkarīga no pašvaldības īstenotajiem projektiem).⁴² Sabiedrības spēju iekļauties informācijas laikmetā nosaka arī iespējas un prasmes izmantot tehnoloģijas un piekļūt interneta saturam valodā, kuru saprotam. Tildes izstrādātās valodas tehnoloģijas latviešu valodai, tostarp neironu mašintulkošana un virtuālie asistenti kalpo par piemēru arī starptautiskajai sabiedrībai, kā mūsdienīgu tehnoloģisko atbalstu var nodrošināt arī mazai un sarežģītai valodai.

Lai veicinātu valodas saglabāšanu un pieejamību digitālajā vidē ir īstenoti vairāki projekti, piemēram, „Kultūras mantojuma satura digitalizācija 1.kārta”, „Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta” un „Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē”, u.c. projekti, rīcības plānā iekļautie pasākumi paredz uzlabot valodas pieejamību digitālajā vidē.

Tomēr kopumā situācija liecina, ka šobrīd Latvijā nav uz sistēmiskiem pamatiem balstītu mehānismu valsts valodas apguves nodrošināšanai tiem iedzīvotājiem, kuru valodas zināšanas ir nepietiekamas lai veiksmīgi iekļautos sabiedrības dzīvē.

2.2. Piederības sajūta un kultūrtelpas daudzveidība

Lai tuvotos pamatnostādņēs noteiktajam mērķim – demokrātiskai, saliedētai kopienai, kura nodrošina Latvijas valsts līdzsvarotu attīstību un spēj saglabāt, gan latviešu valodu un kultūru, gan nacionālo identitāti un eiropeiskās demokrātiskās vērtības, nepieciešamas ne vien zināšanas par šīm vērtībām, bet arī dziļāka izpratne un cieņa.

2015.gada DNB Latvijas barometra⁴³ rādītāji liecina, ka liela daļa respondentu ir atzinuši sevi par Latvijas patriotiem (67%), tomēr uzmanība jāpievērš izpratnei par to, kas viņuprāt ir patriotisma izpausme. Lielākā daļa (44%) atzīmējusi atbildi „Nebraukt prom no Latvijas īslaicīgu grūtību dēļ”. Tāpat rādītāji, kas raksturo apmierinātības iemeslus ar dzīvi Latvijā vairāk ir saistīti ar Latvijas kā teritoriālas vienības vērtībām (dabas vērtība, ekoloģija, ainaviskums). Šāda interpretācija liecina, ka joprojām vāja ir Latvijas valstiskuma vērtība un zināšanas par demokrātijas, tiesiskuma un aktīvas pilsoniskas stājas un atbildības vērtību - tikai 6% minējuši, ka subjektīvo apmierinātību ar dzīvi Latvijā nosaka tas, ka Latvija ir tiesiska valsts un tajā ir demokrātiska pārvaldes sistēma. Tāpat izvēloties Latviju raksturojošus apzīmējumus tikai 14% izvēlējušies apzīmējumu „Eiropiska valsts”. Nacionālās identitātes apzināšanās un izpratnes problēma vienlīdz skar gan latviešus kā valstsnāciju, gan Latvijā dzīvojošās mazākumtautības, kas ir Latvijas kultūrtelpas daļa vairāku gadsimtu garumā. Tradīcijas, kas iedibinātas jau Latvijas brīvvalsts laikā – nacionālo minoritāšu statusa noteikšana, atbalsts mazākumtautību kultūras biedrībām, ir labs pamats valstiskuma apziņas un piederības sajūtas stiprināšanai. Lielākās mazākumtautību kopienas apvienojušās biedrībās un veido aktīvu iedzīvotāju daļu, kas rūpējas par savas kultūras saglabāšanu un attīstību. Pētījums par mazākumtautību līdzdalību⁴⁴ liecina, ka biedrībās iesaistītie mazākumtautību pārstāvji ir labāk informēti un lojālāki Latvijas valstij. Apzinoties

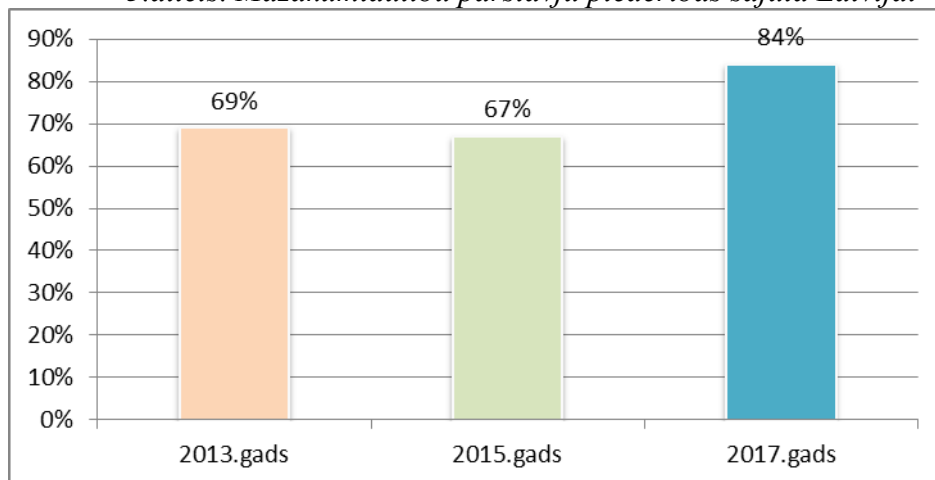
⁴² Nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2017.) Trešo valstu pilsoņu situācijas izpēte Latvijā.

⁴³ „DNB Latvijas barometrs” nr.85., „Valsts svētki un patriotisms”, 2015.gada novembris. Ziņojums ir pieejams https://www.dnb.lv/sites/default/files/docs/preses_relizes/dnb-latvijas-barometrs-petijums_nr85.pdf

⁴⁴ Nodibinājums „Baltijas Sociālo zinātņu institūts” (2015.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā, Rīgā.

un izprotot kultūras piederību, veidojas individuālā, kopienas, tautas un nacionālā identitāte. Atbalsts mazākumtautību biedrībām ir ļāvis nozīmīgi uzlabot piederības rādītājus. Salīdzinot ar 2015.gadu, ievērojami palielinājusies mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai.

5.attēls. Mazākumtautību pārstāvju piederības sajūta Latvijai⁴⁵

Ciešāku piederības sajūtu Latvijai izjūt vecāku paaudžu respondenti, tomēr pēdējos gados ir ievērojami stiprinājusies arī mazākumtautību jauniešu piederības sajūta Latvijai. Ievērojami palielinājies arī mazākumtautību pārstāvju lepnums par piederību Latvijai, īpaši krievu tautības pārstāvju vidū: šogad ar piederību Latvijai lepojas vai drīzāk lepojas 59%, salīdzinot ar 44% 2015.gadā. Puse mazākumtautību pārstāvju uzskata sevi par Latvijas patriotiem, tikai 8% nejūtas piederīgi Latvijai iedzīvotājiem, kas apliecina mazākumtautību veiksmīgu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā.⁴⁶

Kopš 2015.gada būtiski samazinājies to cilvēku skaits, kas Padomju laikus vērtē kā ļoti labus (16% šogad salīdzinājumā ar 29% – 2015.gadā). Uzlabojies neatkarīgās Latvijas laika (1991. – 2017.gads) vērtējums: ja 2015.gadā šo periodu kā drīzāk labu vai ļoti labu vērtēja 29%, tad šobrīd – 44% mazākumtautību pārstāvju. Atbildes liecina, ka, mainoties paaudzēm un uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, nostalgija pēc Padomju laikiem mazināsies. Izmainās arī mazākumtautību pārstāvju svētku svinēšanas paradumi: 9.maija atzīmēšana sāk zaudēt savu lomu, savukārt palielinās 18.novembra un 4.maija atzīmētāju īpatsvars. Mazākumtautību vidū samazinājusies arī gatavība aizbraukt no Latvijas. Ja 2015.gadā 29% plānoja vai pieļāva iespēju aizbraukt, 2017.gadā šādu pozīciju pauž vien 14%. Tomēr jāatzīmē, ka aizceļošanas plāni biežāk ir jauniešiem: 44% jauniešu līdz 25 gadu vecumā un 38% jauniešu vecumā no 25 – 34 gadiem plāno vai pieļauj iespēju aizbraukt no Latvijas, t.sk. iegūt augstāko izglītību. Valsts pārvaldes institūcijas īpašu uzmanību velta dažādu pasākumu rīkošanai valstiskuma un piederības sajūtas valstij stiprināšanas sekmēšanai. Tāpat valsts pārvaldes institūcijas, rīkojot dažādus pasākumus, sadarbojas pilsoniskās aktivitātes sekmēšanā un valsts svētku dienu atzīmēšanā. Aktuāla un sabiedrībā novērtēta tendence ir piedalīties un publiskā vidē organizēt diskusijas par sabiedrībai aktuāliem valsts pārvaldes darbības jautājumiem kā ētiskums un vērtības, trauksmes celšana un citiem, tāpat tiek organizēti arī tradicionāla formāta pasākumi kā atvērto durvju diena valsts pārvaldē.

⁴⁵ Turpat

⁴⁶ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2017.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā.

2.3. Sociālā atmiņa – lokālās un eiropeiskās vēstures apzināšana, izpēte un izpratne

Latvijas iedzīvotāju sociālā atmiņa jeb priekšstati par vēsturi ietekmē sabiedrības saliedētību. Pēdējo 15 gadu laikā attieksme pret XX gadsimta notikumiem – Latvijas Republikas proklamēšana, padomju un nacistiskā okupācija, Otrais pasaules karš, PSRS sabrukums un neatkarības atgūšana – ir polarizējusi Latvijas sabiedrību. Šie vēstures notikumi un ar tiem saistītās atceres prakses vēl aizvien uztur simbolisku konfrontāciju starp latviešiem un krievvalodīgajiem, kam pamatā ir atšķirīgā biogrāfiskā pieredze un atšķirīgi ārējie vēsturisko zināšanu avoti.

Latvijas sociālās atmiņas pētījumi liecina, ka iedzīvotāji kopumā ir kļuvuši tolerantāki pret atšķirīgiem vēsturiskajiem priekšstatiem. Latvijas sabiedriskajā domā valda arī uzskats, ka neviennozīmīgu vēstures notikumu izvērtēšanu būtu labāk atstāt tikai vēsturnieku un citu ekspertu ziņā.⁴⁷ Tomēr sabiedrībā joprojām visaugstāko konflikta potenciālu saglabā padomju okupācijas un Otrā pasaules kara tēmas. Latviešu un krievu valodā runājošo vidū vērojamas nozīmīgas atšķirības attieksmē pret šiem vēsturiskajiem notikumiem, un tas veicina atšķirīgus priekšstatus par Latvijas valstiskuma pamatiem un ģeopolitisko orientāciju.

Pētījumi liecina, ka jauniešu vidū ir būtiski samazinājies jutīgums pret vēstures tēmām, kas vecākajās paaudzēs tiek uztvertas daudz asāk.⁴⁸ Arī ekspertu diskusijās dominē viedoklis, ka Latvijas „traumatiskā vēsture” jauniešiem kļūst par pagātņi, un tā retāk tiek izmantota etnolingvistiskās vai nacionālās identitātes robežu noteikšanai.⁴⁹ Konflikta potenciālu Latvijas sociālajā atmiņā palīdz mazināt mērķtiecīgs atbalsts sabiedrību vienojošas atceres kultūras veidošanai.

Liela Latvijas sabiedrības daļa nespēj paust attieksmi pret Latvijas vēstures periodiem, kas pastāvējuši pirms 20.gadsimta un kuros ir veidojusies Latvijas rietumnieciskā identitāte, eiropeiskā kultūrtelpa un izpratne par Latvijas tautu un valstiskumu. Tas liecina par ierobežotu vēsturiskuma apziņu, kas eventuāli vājina nacionālās identitātes pamatu. Pēdējos gados saistībā ar Latvijas simtgades programmas īstenošanu ir vērojams būtisks aktivitātes pieaugums publiskās vēstures laukā. Taču kopumā nav vienkopus pieejama informācija par atbalstu sazarotajām publiskās vēstures iniciatīvām, kā arī netiek veikta sistemātiska un visaptveroša šādas informācijas analīze. Tas apgrūtina koordinētu un uz rezultātu orientētu atbalstu publiskās vēstures iniciatīvām.

2.4. Demokrātiska informācijas telpa un mediju loma integrācijā

Valstī ir jāveido kvalitatīva informatīvā un demokrātisko diskusiju telpa, kur nodrošināta gan visu sabiedrību aptveroša savstarpēja komunikācija līdzdalības veicināšanai, gan valsts institūciju iespēja uzklaut un sazināties ar iedzīvotājiem un Latvijas valstspiederīgajiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un iniciatīvas.⁵⁰

Latvijas informatīvās telpas veidošanas un stiprināšanas mērķis ir panākt, ka tā ir saistoša un nozīmīga dažādām Latvijas sabiedrības grupām. Sabiedrības, atsevišķu sabiedrības grupu un personu izvēli un rīcību ikdienā ietekmē dažādi faktori, t.sk. notikumi, informācija un viedokļi, kā arī to atainojums informatīvajā telpā.

Latvijas sabiedrību raksturojošie sociāldemogrāfiskie rādītāji (vecums, dzīves vieta, izcelsmes valsts, tautība, izglītības līmenis un tās gūšanas vieta, ģimenē lietotā sarunvaloda,

⁴⁷ Kaprāns M., Saulītis A. (2017). Latvijas sociālās atmiņas monitorings. Nr.2. https://www.academia.edu/32932266/Latvijas_soci%C4%81%C4%81s_atmi%C5%86as_monitorings_2017

⁴⁸ Kaprāns, M., Saulītis, A. (2017). Latvijas sociālās atmiņas monitorings Nr. 2; Cheskin, A. (2016). Russian Speakers in Post-Soviet Latvia Discursive Identity Strategies. Edinburgh: Edinburgh University Press.

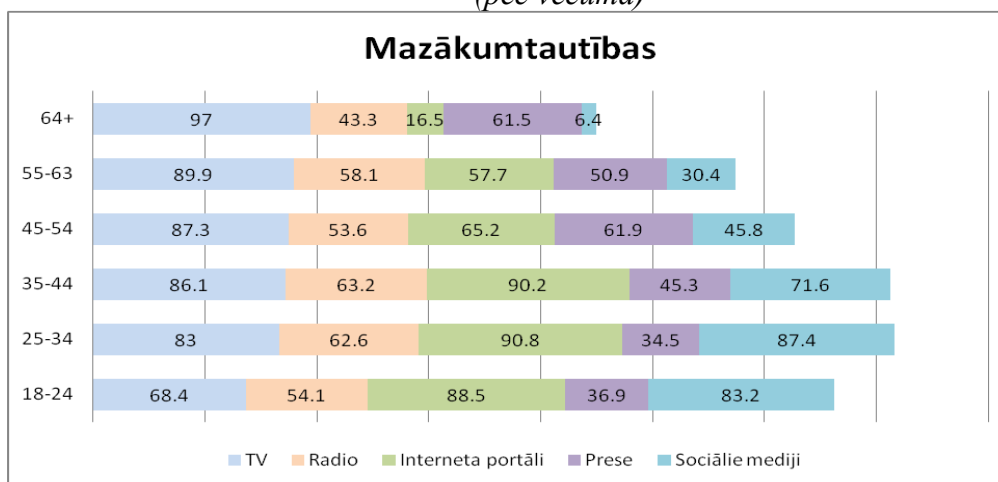
⁴⁹ Diskusija ar vēstures politikas un sociālās atmiņas ekspertiem. 2017.gada 19.maijā, Rīgā.

⁵⁰ Skatīt arī: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam.

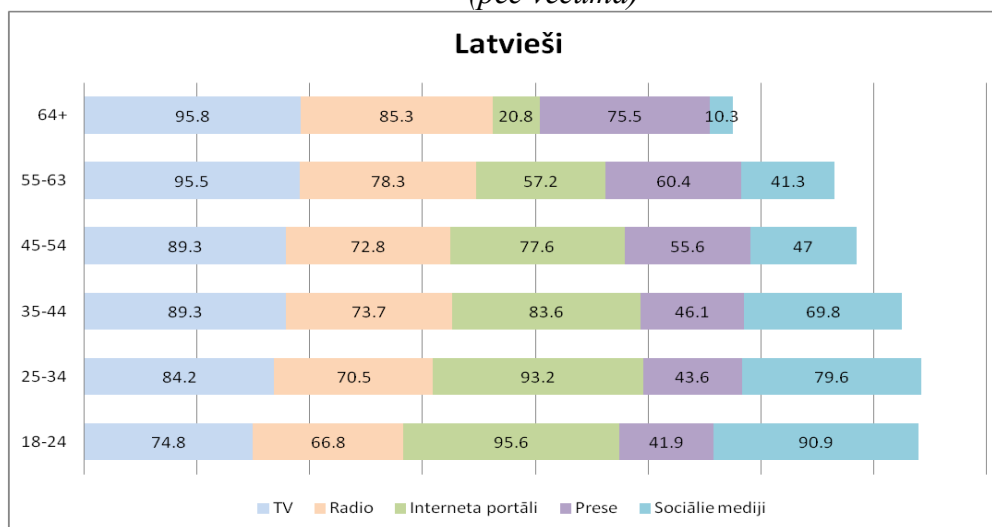

svešvalodu zināšanas u.c.) pēdējos gados arvien uzskatāmāk izpaužas mediju lietotāju izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu. Tā, piemēram, mediju lietotāju vecums nosaka, kurai no mediju platformām (televīzija, radio, preses izdevumi, interneta vietnes, sociālie mediji, video koplietošanas platformas), kādā valodā veidotam (latviešu, krievu vai citas svešvalodas) un kāda veida saturam (informācija, izklaide, izglītojoši raidījumi) tiek dota priekšroka.

6.attēls. Mediju lietotāju (mazākumtautību) izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu⁵¹
(pēc vecuma)

7.attēls. Mediju lietotāju (latviešu) izvēlē attiecībā uz informācijas iegūšanu⁵²
(pēc vecuma)

Savukārt, izmaiņas informācijas veidošanas un izplatīšanas tehnoloģijās rada arvien vairāk iespēju mediju satura saņemšanai no dažādiem informācijas avotiem, tiešraidē vai ar laika nobīdi. Latvijā, tāpat kā citviet pasaulē, arvien pieaugoša ietekme uz mediju satura lietojumu ir interneta pieejamībai – cilvēki, kuriem ir nodrošināta piekļuve internetam, un, jo sevišķi, gados jauni cilvēki arvien biežāk sev nepieciešamo informāciju iegūst internetā, kā arī paši piedalās mediju satura veidošanā. Pieaugoša tendence ir mediju satura lietojums ar nobīdi laikā, nevis lineāri pieejama (proti, saskaņā ar iepriekšnoteiktu izkārtojumu laikā) satura patērēšana.

⁵¹ Pētījumu centrs SKDS, Latvijas iedzīvotāju aptauja „Piederības sajūta Latvijai un uzskati par aktuāliem jautājumiem”, 2017.gada jūnijs, 63.-64.lpp.

⁵² Turpat

Ārvalstu mediji un to piedāvājuma lielā dažādība Latvijas informatīvajā telpā nodrošina, ka mediju lietotāji var izvēlēties savām interesēm un vajadzībām atbilstošāko informāciju, bieži vien izvēli nosaka cilvēku (sveš)valodu zināšanas. Pētījuma⁵³ dati rāda, ka latviešu valodā un krievu valodā runājošajiem Latvijas iedzīvotājiem ir gandrīz vienlīdz liela interese par vieniem un tiem pašiem Latvijas sociālās politikas un iekšpolitikas notikumiem un sabiedrībā aktuālajām tēmām. Pētījums arī parāda, ka daļa Latvijas iedzīvotāju par notikumiem Latvijā uzzina no ārvalstu (Krievijas) medijiem.

Nepieciešams veidot kopēju izpratni par Latvijas valsts pamatiem, demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanai un attīstībai nozīmīgām vērtībām un sadarbības principiem. Lai izpratne un sadarbība veidotos, ir vajadzīga kopēja kvalitatīva informatīvā un demokrātisko diskusija telpa, kur nodrošināta gan visu sabiedrību aptveroša savstarpēja komunikācija līdzdalības veicināšanai, gan valsts institūciju iespēja uzklaut un sazināties ar iedzīvotājiem un valstspiederīgajiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un iniciatīvas.⁵⁴

Latvijas sabiedrisko mediju saturs kā sabiedriska (bezmaksas) pakalpojums ir pieejams faktiski visā Latvijas teritorijā. To misija ir nodrošināt visiem sabiedrības locekļiem, to skaitā arī mazākumtautībām piederošiem, kvalitatīvu mediju saturu, informēt, izglītēt (arī izklaidēt) sabiedrību, t.sk. skaidrojot un popularizējot sabiedrības vērtības, kultūru un vēsturi. Taču jau minētie sabiedrību un indivīdus raksturojošie faktori attiecas arī uz sabiedriskajiem medijiem, kuru uzdevums būtu kļūt par kopējo diskusiju informācijas platformu visai sabiedrībai – ar kvalitatīvu saturu, kas ir interesants dažādām iedzīvotāju grupām. Sabiedrisko mediju tehnoloģiskās iespējas satura veidošanā un izplatīšanā neatbilst mediju lietotāju vēlmēm un gaidām attiecībā uz satura pieejamību dažādās platformās un tehniskajās ierīcēs.

Sabiedrisko mediju uzsākto projektu turpināšana, gan arī sabiedrisko mediju modernizēšana ir svarīga, lai arī to veidotais saturs piesaistītu jaunus lietotājus. Satura veidošana notikumu norises vietās, interneta platformu (portāls www.lsm.lv, bet ne tikai) attīstīšana, apraides teritoriālā pārklājuma paplašināšana un pieslēgšanās iespējas ar modernajiem tehniskajiem līdzekļiem un lietotnēm potenciāli varētu nodrošināt plašāku sabiedrisko mediju auditoriju.

Sasniedzot plašāku sabiedrību, sabiedriskajiem medijiem ir vairāk iespēju nodrošināt sabiedrību ar vispusīgu informāciju, skaidrot jautājumus, kuri dažādu iemeslu dēļ nav tikuši apgūti skolā vai ģimenē, aicināt piedalīties sabiedrības procesos, mazinot izolētību un atstumtību.

⁵³ Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2017.) Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā Pētījums ir pieejams KM mājas lapā [https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/Petijumi/Mazakumtautibu%20lidzdaliba%20petijuma%20zinojums%202017\(1\).pdf](https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/Sabiedrības_integracija/Petijumi/Mazakumtautibu%20lidzdaliba%20petijuma%20zinojums%202017(1).pdf)

⁵⁴ Skatīt arī: Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam.

3. Jauna pieeja integrācijas politikas plānošanā, pārraudzībā un ieviešanā

Pilsoniskā līdzdalība ir svarīgs mehānisms ikvienas valsts attīstībai plašākas sabiedrības vajadzību un interešu noskaidrošanai un izmantošanai lēmumu pieņemšanai. Vienlaikus ir jāstiprina arī līdzdalības kultūra, sekmējot konstruktīvu un mērķorientētu sadarbību ar visām iesaistītajām pusēm. Sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanu Latvijā nosaka Satversmes 65., 101. un 104.pants, savukārt Valsts pārvaldes iekārtas likums, Attīstības plānošanas sistēmas likums un uz tajā noteiktā deleģējuma pamata izdotie MK 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr.970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā” nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību Saeimas, MK, valsts pārvaldes iestāžu, plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas procesā. Valsts kanceleja nodrošina sabiedrības līdzdalības iespēju nodrošināšanas uzraudzību attīstības plānošanas un tiesību aktu projektu izstrādes procesā tiešajā valsts pārvaldē un regulāri īsteno sabiedrības līdzdalības iespējas sekmējošus pasākumus, piemēram, veicot apmācības un sniedzot konsultācijas valsts pārvaldē valsts pārvaldē nodarbinātajiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem par līdzdalības iespējām, rīkojot pasākumu saistībā ar sabiedrības līdzdalības iespēju tematiku un citus. Tāpat plānots, ka ieguvumi sabiedrībai būs no šobrīd izstrādes sākumposmā esošajiem projektiem – sabiedrības līdzdalības iespējas un informētību lēmumu pieņemšanas procesā uzlabos Vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāls⁵⁵, savukārt Valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienotā platforma⁵⁶ ļaus piedāvāt iedzīvotājiem saprotamākas un vieglāk uztveramas tīmekļvietnes, tātad uzlabos valsts oficiālo komunikāciju. Abus projektus plānots realizēt līdz 2021.gada 4.janvārim.

Lai nodrošinātu cilvēku drošumspēju un labklājību veicinošas integrācijas politikas plānošanu, ir nepieciešams regulāri veikt datu apkopošanu un analīzi vairākos līmeņos dažādos integrācijas aspektos (piemēram, iedzīvotāju pilsoniskā līdzdalība, iecietība, sabiedrības aktivitāte, informētība un attieksme pret Latvijas sociālpolitiskajiem procesiem, kultūru daudzveidību un vērtībām), jānodrošina efektīva sadarbība vietējā, reģionālā, nacionālā, Eiropas un globālā mērogā, kā arī jāizmanto inovatīvas metodes politikas plānošanā un īstenošanā.

3.1. Datus un pierādījumus balstīta integrācijas politikas plānošana

Pierādījumos balstītas politikas veidošana ir viens no būtiskiem faktoriem, kas nodrošina tās sekmīgumu. Pēdējos gados KM ir identificējusi saliedētas sabiedrības attīstībai nozīmīgo indikatoru loku un atsevišķās jomās veic regulāru situācijas izpēti. Latvijā tiek veikti arī dažādi citi pētījumi, kas tieši vai netieši attiecas uz atsevišķiem integrācijas aspektiem, tomēr tie ir neregulāri kas nozīmē, ka tie ļauj konstatēt konkrētā brīža situāciju, bet reti nodrošina iespēju vērtēt attīstības tendences ilgākā laika periodā. Diemžēl CSP neapkopo visu integrācijas politikas plānošanai būtisko informāciju, tāpēc ir nepieciešams veikt trūkstošo datu un informācijas monitoringu un padziļinātu analīzi, lai nodrošinātu pierādījumos balstītu izpēti.

Plaši monitoringa pētījumi būtu jāīsteno vismaz reizi trīs gados, finansējot tos no valsts budžeta, lai samazinātu atkarību no citiem pētījumiem un to izpildes grafika. Pētījumi nepieciešami, lai paaugstinātu valsts institūciju spējas savlaicīgi novērtēt progresu sabiedrības integrācijas jomā, pasākumu efektivitāti, kā arī, pēc iespējas ātrāk, reaģēt uz izaicinājumiem.

⁵⁵ Projekta īstenošana uzsākta saskaņā ar MK 2017.gada 31.augusta rīkojumu Nr.469 „Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 10.0. versija)”

⁵⁶ Projekta īstenošana uzsākta saskaņā ar MK 2017.gada 31.augusta rīkojumu Nr.470 „Par informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu ieviešanu publiskās pārvaldes informācijas sistēmu jomā (mērķarhitektūras 31.0. versija)”

Latvija kopš 2011.gada piedalās starptautiskā iniciatīvā Atvērtās pārvaldības partnerība (OGP). Viens no šīs starptautiskās iniciatīvas mērķiem ir veicināt sabiedrības līdzdalību. Saskaņā ar MK 2017.gada 7.novembra rīkojumu Nr.633 ir apstiprināts Latvijas Trešais nacionālais atvērtās pārvaldības rīcības plāns. Viena no šajā rīcības plānā iekļautajām 12 Latvijas aktivitātēm atvērtās pārvaldības jomā ir - efektīvāka sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā⁵⁷.

3.2. Inovatīvas metodes un instrumenti integrācijas politikas ieviešanai

Sabiedrības līdzdalība politikas veidošanā paaugstina plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm. Tiesību aktos noteiktā kārtība paredz, ka interesenti var līdzdarboties jebkurā politikas veidošanas stadijā. Sabiedrība līdzdarbojas problēmu konstatēšanā un politikas alternatīvu noteikšanā, attīstības plānošanas dokumentu izstrādē, politikas ieviešanā, uzraudzībā un novērtēšanā, kā arī gadījumos, kad ir nepieciešams plānošanas dokumentu aktualizēt. Tomēr prakse liecina, ka ne vienmēr sabiedrība tiek iesaistīta politikas plānošanas agrīnajos posmos, kā arī nav izveidojusies prakse analizēt politikas ietekmi uz cilvēku rīcību (uzvedību).

Vēl nesen jēdziens „dizains” tika saistīts tikai ar patēriņa produktu attīstību, tomēr pēdējos gados arvien lielāka loma tiek pievērsta pakalpojumu dizainam un dizaina domāšanas konceptam, t.sk. valsts pārvaldes un politikas plānošanas jomās. Šajā kontekstā termins „dizains” tiek lietots kā sistematizēts domāšanas process, kas ietver problēmas ieskicēšanu, uz cilvēku orientētu izpēti, izpētes rezultātu analīzi, kura rezultātā rodas jauni ieskati un izpratne, un, tos sintezējot, veidojas jauni attīstības risinājumu veidi. Šāda pieeja ļauj veiksmīgi iesaistīt sabiedrību un nodrošināt sadarbību ar visām ieinteresētajām pusēm saliedētas sabiedrības attīstībai.

Pēdējā laikā arvien vairāk valstu pēc iespējas agrāk politikas plānošanas procesā cenšas iesaistīt iedzīvotājus. Sabiedrības integrācija un jo īpaši pilsoniskās sabiedrības attīstība ir tā politikas joma, kur iedzīvotāju iesaiste, izmantojot proaktīvas un dizaina domāšanas koncepcijā balstītās pieejas, ir vissvarīgākās un varētu kalpot par ierosmi arī citām valsts pārvaldes institūcijām. Jau šobrīd, lai stiprinātu sabiedrības līdzdalību valsts pārvaldības procesos un politikas veidošanā, Latvijā ir izveidota interaktīva sabiedrības iniciatīvu platforma www.manabalss.lv, kurā ikviens 16 gadu vecumu sasniedzis Latvijas pilsonis var ierosināt un parakstīt iniciatīvas labākas Latvijas veidošanai. Katra iniciatīva, ko paraksta vismaz 10 000 pilsoņu, nonāk Saeimā. Tāpat iedzīvotāju viedokļu noskaidrošana iespējama izmantojot portāla www.latvija.lv parakstu vākšanas iespējas, kas tiek organizētas likumā “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” noteiktajā kārtībā.

Eiropas Komisija, izstrādājot „Rīcības plānu dizaina virzītām inovācijām” (2013.), paredz sešas stratēģiskās jomās, no kurām viena ir Inovatīvas valsts pārvaldes dizains. Viens, no šajā dokumentā nospraustajiem mērķiem, ir veicināt ierēdņu spēju izmantot dizaina metodes, lai uzlabotu dizaina domāšanā balstīto un uz inovācijām orientēto politikas plānošanas procesu. Arvien biežāk dizaina metožu izmantošana tiek izvirzīta kā prasība ES finanšu instrumentu nosacījumos.

Eiropā par pionieriem uz lietotāju orientētas inovāciju politikas veidošanā tiek uzskatītas Dānija, Lielbritānija un Vācija.

Demogrāfiskās pārmaiņas un labklājība, iekļaujoša, atbalstoša un inovatīva sabiedrība un Eiropas pilsoņu brīvību aizstāvība ir jomas, kur pakalpojumu dizaina metodes var sniegt vislabākos risinājumus.

Sabiedrības integrācijas politikas plānā dizaina domāšanas metodes tiks izmantotas gan integrācijas politikas plānošanas procesā, gan arī pilsoniskās sabiedrības iniciatīvu

⁵⁷ Vairāk informācijas Ministru kabineta tīmekļvietnē: <http://www.mk.gov.lv/lv/content/atverta-parvaldiba>

dažādošanai un kvalitātes celšanai. Tāpat, gan politikas izstrādes, gan ieviešanas fāzē tiks izmantotas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju iespējas, lai nodrošinātu atklātību, atbildību un sabiedrības līdzdalību.

Plāna mērķis		Nodrošināt nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas nepārtrauktību un Nacionālajā attīstības plānā noteikto uzdevumu un mērķu izpildi.				
1. Rīcības virziens - Pilsoniskā sabiedrība un integrācija						
<u>1.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:</u>		<ul style="list-style-type: none"> • Latvijas skolēniem ir praktiskas zināšanas par demokrātiskas valsts pārvaldes mehānismiem, cilvēku pamattiesībām un brīvībām; • Pieaudzis iedzīvotāju informētības līmenis par demokrātijas pamatprincipiem un savu interešu aizstāvības iespējām; • Latvijas iedzīvotāji jūtas piederīgi Latvijai un tic savai spējai ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu, lai veicinātu valsts labklājības un sabiedrības izaugsmi; • Pieaugusi iedzīvotāju iesaistīšanās dažādās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs; • Uzlabojusies informācijas un viedokļu apmaiņa starp NVO un valsts institūcijām; • Uzlabojusies dažādu sabiedrības grupu (indivīdu) savstarpējā uzticēšanās un sadarbība; • Uzlabojusies sociāli atstumto personu iekļaušanās Latvijas sociālekonomiskajos procesos 				
<u>Politikas rezultatīvie rādītāji</u>		<ul style="list-style-type: none"> • Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kam ir pozitīva attieksme pret Eiropu (2017.g.=64% ⇒ 2020.g.=70%) • Palielinājies iedzīvotāju (ctt) īpatsvars, kam ir pozitīva attieksme pret NATO (2017.g.=50% (25%) ⇒ 2020.g.=60% (30%)) • Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata sevi par Latvijas patriotu (2017.g.=77% ⇒ 2020.g.=80%); • Palielinājies TVP īpatsvars, kas jūtas piederīgi Latvijai (2017.g.=48% ⇒ 2020.g.=55%); • SAP īpatsvars, kas apmeklējuši kultūrorientācijas un integrācijas kursus (2017.g.=77% ⇒ 2020.g.=85%); • Palielinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas zina kā rīkoties, tieši vai pastarpināti saskaroties ar diskriminācijas situācijām (2015.g.=38% ⇒ 2020.g.=40%); • Mazinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas nevēlas strādāt kopā ar citu tautību pārstāvjiem (2015.g.=12%; 21%; 24% ⇒ 2020.g.=9%; 18%; 21%) <i>Eiropabarometrs 2015</i> 				
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
1.1.	Mērķis Uzlabot iedzīvotāju demokrātiskas līdzdalības prasmes un zināšanas					
1.1.1.	Skolēnu neformālas pilsoniskās izglītības platforma.	Skolēni neformālas saskarsmes programmas ietvaros apguvuši pilsoniskās līdzdalības prasmes	Ik gadu vismaz 800 skolēni iesaistīti neformālās pilsoniskās izglītības platformā.	KM		2020.gada II pusgads
1.1.2.	Atbalsts jauniešu un darbā ar	Veicināt jauniešu un darbā ar	Eiropas Savienības programmas	JSPA		Līdz 2020.g.

	jaunatni iesaistīto personu līdzdalības veicināšanai sabiedriskajos procesos Eiropas Savienības programmas "Erasmus+ Jaunatne darbībā" projektu ietvaros.	jaunatni iesaistīto personu aktīvu iesaistīšanos dažādu sabiedrībā aktuālu jautājumu risināšanā Eiropas Savienības programmas "Erasmus+ Jaunatne darbībā" projektu ietvaros.	"Erasmus+ Jaunatne darbībā" projektu īstenošanā ik gadu iesaistīti ne mazāk 3000 jauniešu un darbā ar jaunatni iesaistītās personas.			
1.2.	Mērķis Aktivizēt Latvijas iedzīvotājus sabiedrībai aktuālu izaicinājumu risināšanā					
1.2.1.	Pastāvīgs atbalsts pilsoniskās līdzdalības attīstībai, tai skaitā: <ul style="list-style-type: none"> - NVO fonds - NVO reģionu programma - NVO līdzfinansējuma apakšprogramma - Mazākumtautību līdzdalības apakšprogramma - Diasporas organizāciju atbalsta apakšprogramma 	Nodrošināta valsts budžeta līdzekļu pieejamība pilsoniskās sabiedrības attīstībai dažādām sabiedrības grupām, tai skaitā iespēja piesaistīt ārvalstu finansējumu. Nodrošināts gan informatīvs, gan finansiāls atbalsts nevalstiskajām organizācijām reģionos, veicināta iedzīvotāju savstarpējā sadarbība un uzticēšanās. Uzlabota diasporas pārstāvju pilsoniskā līdzdalība.	Ik gadu NVO fonda ietvaros atbalstītas vismaz 40 nevalstiskās organizācijas, ik gadu nodrošināta reģionālo koordinācijas centru darbība 5 reģionos, sniegts atbalsts vismaz 70 nevalstisko organizāciju iniciatīvām. vismaz 10 organizācijām sniegts atbalsts ārvalstu finansējuma piesaistei. ik gadu diskusijās iesaistīti vismaz 200 mazākumtautību pārstāvji no visiem reģioniem ik gadu īstenoti vismaz 15 projekti diasporas pilsoniskās līdzdalības jomā, pasākumi īstenoti vismaz 10 valstīs.	KM	SIF	2020.gada II pusgads
1.2.2.	Mazākumtautību līdzdalības aktivitāšu atbalsta programmas, t.sk.: <ul style="list-style-type: none"> – ģimeņu apmaiņas programma latviešu un mazākumtautību bērniem un jauniešiem; – starpetnisku/ starpkultūru NVO savstarpējās sadarbības projekti; – mazākumtautību NVO atbalsta projekti. 	Uzlabota starpkultūru sadarbība un veicināta skolēnu piederības sajūta Latvijai.	Īstenoti vismaz 15 starpskolu projekti; Īstenoti vismaz 7 ģimeņu apmaiņas projekti; Īstenoti vismaz 20 mazākumtautību NVO projekti; aktivitātēs iesaistīto bērnu/jauniešu skaits: vismaz 400; aktivitātēs iesaistīto ģimenes locekļu skaits – vismaz 400; iesaistītas personas – vismaz	KM	SIF	2020.gada II pusgads

1.2.3.	Veicināt pašvaldību, plānošanas reģionu un valsts institūciju vidū uzdevumu deleģēšanu darba ar jaunatni jomā pieredzējušām nozares NVO.	Attīstīta institucionālā darba ar jaunatni sistēma pašvaldībās (pašvaldību īpatsvars, kurās vienlaikus darbojas jauniešu centrs, jauniešu dome un jaunatnes konsultatīvā komisija)	2000. Pašvaldību skaits, kurās ir izveidota darba ar jaunatni institucionālā sistēma.	IZM	LPS/ Pašvaldības, Plānošanas reģioni	2020.gada II pusgads
1.3.	Mērķis Veicināt iecietību un sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu integrāciju sabiedrībā⁵⁸					
1.3.1.	Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto personu integrāciju sabiedrībā un darba tirgū, tai skaitā veicinot sabiedrības izpratni par dažādību	Identificētas sociālās atstumtības un diskriminācijas riskam pakļauto personu grupas (dzimuma, vecuma, invaliditātes un etniskā diskriminācija), kurām sniegti motivācijas paaugstināšanas un atbalsta pakalpojumi; Izglītoti darba devēji un to darbinieki par sociālās iekļaušanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem; Sniegts sociālā darbinieka un sociālā mentora atbalsts patvēruma meklētāju un personu ar bēgļa vai alternatīvo statusu sociālekonomiskās integrācijas veicināšanā. Izstrādāta un īstenota sabiedrības izpratnes un informētības pasākumu kampaņa veicinot dažādu sabiedrības grupu izpratnes par diskrimināciju paaugstināšanos, veicinot toleranci un sabiedrības saliedētību ar dažādām diskriminācijas riskam pakļauto	Nelabvēlīgā situācijā esoši dalībnieki, kuri pēc aiziešanas (pēc dalības pasākumā) sākuši darba meklējumus, iesaistījušies izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē, nodarbinātībā, tostarp pašnodarbinātē – 1 800 personas gadā; Darba devēji un to darbinieki, kuri piedalījušies izglītojošos pasākumos par sociālās iekļaušanas un diskriminācijas novēršanas jautājumiem – 50 personas gadā; atbalstu saņēmušie patvēruma meklētāji un personas ar bēgļa vai alternatīvo statusu – 390 personas vidēji gadā. Īstenota vismaz viena sabiedrības izpratni veicinoša kampaņa gadā.	LM	KM, SIF	2020.gada II pusgads.

⁵⁸ Plānā tiek apkopota informācija tikai par pasākumiem, kas uz attiecas šādām sociālās atstumtības riskam pakļautām sabiedrības grupām: romi, trešo valstu pilsoņi un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība.

		personu grupām, kā arī veicinot izpratni par sociālās iekļaušanas nozīmi un informētību par pakalpojumu pieejamību mērķa grupām				
1.3.2.	Starpkultūru komunikācijas kursi dažādu profesiju pārstāvjiem.	Uzlabotas iesaistīto speciālistu daudzveidības pārzināšanas un starpkultūru dialoga prasmes.	Starpkultūru komunikācijas mācībās iesaistīti vismaz 200 dažādu jomu speciālisti.	KM	IeM	2020.gada II pusgads
1.3.3.	Atbalsts romu sociālajai iekļaušanai.	<p>Nodrošināti sabiedrību informējoši, izglītojoši un pozitīvas pieredzes popularizēšanas pasākumi par Latvijas romu situāciju, kultūru un vēsturi.</p> <p>Veicināta romu izpratne par tiesību un interešu aizstāvības jautājumiem.</p> <p>Veicināta sadarbība un dialogs starp romiem, pašvaldību iestādēm, nozaru ministrijām, un citām iesaistītajām pusēm.</p> <p>Nodrošināts atbalsts romu mediatoru darbībai Latvijas pilsētās.</p> <p>Attīstīta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība.</p> <p>Veicināta romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitāte un līdzdalība dažādās dzīves jomās, t.sk. izglītības, nodarbinātības un kultūras jomā, un pilsoniskās sabiedrības attīstībai.</p>	<p>Ik gadu nodrošināts vismaz 1 informatīvs un izglītojošs pasākums Eiropas Padomes DOSTA! kampaņas ietvaros.</p> <p>Ik gadu nodrošināts vismaz 1 sabiedrību informējošs un pozitīvas pieredzes popularizēšanas pasākums par Latvijas romu kultūru un vēsturi.</p> <p>Nodrošināts vismaz 1 pasākums par romu tiesību un interešu aizstāvēšanas jautājumiem.</p> <p>Ik gadu nodrošināta Latvijas romu platformas darbība.</p> <p>Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu mediatoru darbam vismaz 5 Latvijas pilsētās.</p> <p>Regulāri nodrošināta reģionālo ekspertu tīkla romu integrācijas jautājumos darbība.</p> <p>Īstenoti vismaz 10 romu NVO un pilsoniskās sabiedrības pārstāvju kapacitātes un līdzdalības veicināšanas pasākumi.</p>	KM	LM, IZM, NVA, JSPA, IKVD	2020.gada II pusgads

		Romu mērķauditorija iesaistīta sociālās atbalsta programmās un pasākumos, īpaši ESF atbalsta pasākumos.	Īstenoti vismaz 4 izpratnes veicināšanas un motivācijas celšanas pasākumi romu mērķauditorijas iesaistei sociālās atbalsta programmās.			
1.3.4.	Atbalsts sociālās atstumtības riska grupu iekļaušanai izglītības sistēmā.	<p>Samazinājies to bērnu un jauniešu skaits, t.sk. romu, kuri pārtrauc mācības un nepabeidz skolu.</p> <p>Attīstītas mērķa grupas jauniešu prasmes un veicināta viņu iesaiste izglītībā, tai skaitā aroda apgūvē pie amata meistara, nodarbinātībā un NVA vai VIAA īstenotajos Jauniešu garantijas projektu pasākumos vai NVA īstenotajos aktīvajos nodarbinātības vai preventīvajos bezdarba samazināšanas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā.</p> <p>Nodrošināts atbalsts romu tautības skolotāju palīgu darbībai Latvijas izglītības iestādēs.</p> <p>Sniegts atbalsts romu skolēniem, kuri atrodas priekšlaicīgo skolu pametušo riska grupā, izmantojot ESF atbalsta programmu.</p> <p>Veicināta romu kopienas pārstāvju, kuri pārsnieguši obligātās izglītības ieguves vecumu, iesaiste izglītības procesā.</p> <p>Ir apzināta romu skolēnu situācija izglītības iestādēs, tai skaitā pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. analītiskās izpēte par agrīni skolu pametušajiem romu jauniešiem u.</p>	<p>Īesaistītas vismaz 80 % pašvaldību, aptverot 614 vispārējās un profesionālās izglītības iestādes.</p> <p>Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu tautības skolotāju palīgu darbības veicināšanai izglītības iestādēs.</p> <p>Ik gadu nodrošināti atbalsta pasākumi romu skolēniem, kuri atrodas priekšlaicīgi skolu pametušo riska grupā, izmantojot ESF atbalsta programmu.</p> <p>Ir nodrošināti atbalsta aktivitātes pedagogu sagatavošanai darbam etniski daudzveidīgā klasē/auditorijā. Nodrošināts monitorings par romu skolēniem, tai skaitā pirmsskolas izglītības iestādēs, t.sk. analītiskās izpēte par agrīni skolu pametušajiem romu jauniešiem u.c.</p>	IZM	IKVD JSPA, pašvaldības	2020.gada II pusgads

1.3.5.	Atbalsts trešo valstu pilsoņu, tai skaitā to personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, līdzdalībai sabiedrībā.	<p>Nodrošināta nacionāla līmeņa koordinācijas struktūras darbība.</p> <p>Uzlabota trešo valstu pilsoņu piekļuve publiskiem un privātiem pakalpojumiem, nodrošināta dažāda līmeņa informācijas pieejamība un institūciju sadarbība.</p> <p>Nodrošināts latviešu valodas mentora pakalpojums nodarbinātām personām, kam piešķirts bēgļa vai alternatīvais statuss. Veicināta darbam un sadzīvei nepieciešamo latviešu valodas zināšanu pilnveidošana, apgūstot darba profesionālo leksiku un iegūstot spēju patstāvīgi iekļauties darba vidē un sabiedrībā.</p> <p>Trešo valstu pilsoņiem un tām personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība nodrošinātas pamatzināšanas par Latviju, tās vēsturi, kultūru, izglītību, darba tirgu, piekļuvi pakalpojumiem, u.c. integrācijas kursā iekļautajām tēmām.</p> <p>Tām personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība nodrošinātas latviešu valodas mācības pirms A1 līmeņi.</p>	<p>Izveidota 1 nacionāla līmeņa koordinācijas struktūra; Informācijas centra kontaktpunkti darbojas 5 Latvijas pilsētās; Nodrošināta telefona palīdzības līnija, bezmaksas konsultācijas un tulkošanas pakalpojumi; Apkalpoti 1000 klienti gadā.</p> <p>Ik gadu valodas mentora pakalpojums ir sniegts 7 NVA reģistrētajiem bezdarbniekiem, kas ir bēgļi vai personas ar alternatīvo statusu</p> <p>Integrācijas kursu (20 ak.h apjomā) apmeklējušas 200 personas gadā;</p> <p>Latviešu valodas kursu (80 ak.h apjomā) apmeklējušas 100 personas gadā (personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība</p> <p>Integrācijas kursus apmeklējušas vismaz 450 personas gadā (trešo valstu pilsoņi).</p>	KM	LM, NVA	2020.gada II pusgads
--------	---	--	---	----	---------	----------------------

2. Rīcības virziens – Nacionālā identitāte: valoda un kultūrtelpa

2.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:

- Uzlabojušās latviešu valodas prasmes dažādās mērķa grupās un tās tiek praktiski lietotas ikdienas situācijās
- Iedzīvotājiem ir labi saprotami valodas apguves nosacījumi un pieejamas gan kvalitatīvas mācību vietas, gan informācija par tām
- Izveidoti un attīstīti radoši valodas apguves instrumenti – valodas kafejnīcas, latviešu valodas klubi, brīvprātīgie valodas skolotāji

	<p>u.c.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latvijas iedzīvotāji izprot un apzinās Latvijas valstiskuma vērtību un nacionālās kultūras telpas unikalitāti Eiropas un globālā kontekstā • Uzlabojusies iedzīvotāju izpratne par Latvijas vēstures dažādiem posmiem un sarežģītām valsts attīstības situācijām • Iedzīvotāji spēj vienoties svinot kopīgus svētkus • Kopīgas tradīcijas un to zināšanas vieno Latvijas cilvēkus arī tos, kas šobrīd dzīvo ārpus Latvijas • Latvijas bērniem ir nodrošināta pastāvīga piekļuve nacionālo kultūras vērtību iepazīšanai • Palielinājusies uzticēšanās sabiedriskajiem medijiem • Palielinājusies vai saglabājusies nemainīga vietējo un reģionālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu daudzveidība Latgales plānošanas reģionā 					
<u>Politikas rezultatīvie rādītāji</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Palielinājies to TVP īpatsvars, kas ikdienas situācijās lieto latviešu valodu (2017.g.=33% ⇨ 2020.g.=40%) • Palielinājies mazākumtautību pārstāvju skaits, kas labprāt izvēlas runāt latviski (2017.g.=46%⇨ 2020.g.=50%) • Palielinājies ieslodzījumā esošo personu, kuru dzimtā valoda nav latviešu, īpatsvars, kas ikdienas situācijās lieto latviešu valodu (2017.gadā=38%, ⇨ 2020.gadā=51%) • Palielinājies aktīvi darbojošos mazākumtautību biedrību skaits (2017.g.=98 ⇨ 2020.g.=110) • Palielinājusies uzticēšanās sabiedriskajiem medijiem (no kopējā lietotāju skaita: LTV (2018.g.=72%⇨2020.g.73%); LR (2018.g.=82%⇨2020.g.83%); LSM.LV (2018.g.=56%⇨2020.g.58%)) • Palielinājies vai saglabājies nemainīgs elektronisko plašsaziņas līdzekļu skaits Latgales plānošanas reģionā (vietējo un reģionālo audiālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu skaits (2018.g.=6⇨2020.g.≥6); vietējo un reģionālo audiovizuālo elektronisko plašsaziņas līdzekļu skaits (2018.g.=2⇨2020.g.≥2)) 					
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
2.1.	Mērķis Stiprināt latviešu valodas lietotprasmi					
2.1.1.	Atbalsts latviešu valodas apguvei, latviskās izglītības un valsts valodas prasmes pārbaudes pieejamībai diasporā.	Nodrošināts atbalsts latviešu valodas un kultūras apguvei Austrumu diasporā, diasporas nedēļas nogales skolām, vasaras vidusskolām ASV, Austrālijā un Eiropā, vasaras skolas kursu un nometņu organizēšanai Latvijā	Finansētas 6 skolotāju vietas Austrumu diasporā un pedagogi no Latvijas 3 diasporas skolās, sniegts atbalsts 45 diasporas nedēļas nogales skolām un vasaras skolai Eiropā.	IZM	LVA, VISC	2020.gada II pusgads

		<p>diasporas jauniešiem.</p> <p>Izstrādātas latviskās izglītības satura vadlīnijas diasporas skolām, mācību programmu paraugi, valsts valodas prasmes pārbaudes materiāli un pašpārbaudes uzdevumi diasporas pusaudžiem un jauniešiem. Nodrošinātas valsts valodas prasmes pārbaudes diasporā jauniešiem un pieaugušajiem.</p>	<p>Organizēti 2 latviešu valodas un kultūras apguves vasaras skolas kursi (26 diasporas pārstāvjiem) un 2 latviešu valodas apguves nometnes.</p> <p>Izstrādātas izglītības satura vadlīnijas, 4 latviešu valodas prasmes pārbaudes materiālu komplekti pusaudžiem un jauniešiem diasporā.</p> <p>Organizētas un nodrošinātas valsts valodas prasmes pārbaudes diasporā: Austrālijā, ASV, Krievijā u.c.</p>			
2.1.2.	Atbalsts diasporas izglītojošo pasākumu un reemigrācijas pasākumu organizēšanai Latvijā un ārvalstīs.	<p>Nodrošināts atbalsts izglītojošiem pasākumiem latviešu valodas apguves un lietojuma veicināšanai diasporā.</p> <p>Metodikas kursu organizēšana Latvijā diasporas skolotājiem un ārvalstu augstskolu mācībspēkiem.</p> <p>Diasporas izglītotāju forums.</p> <p>Atbalsts reemigrantu ģimenēm bērnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā.</p>	<p>Atbalstīti 10 izglītojoši pasākumi (120 dalībnieki) un metodikas kursi/semināri 3 valstīs, organizēta 3 dienu nometne Latvijā diasporas skolotājiem un ārvalstu augstskolu mācībspēkiem (50 personām), diasporas izglītotāju forums reizi divos gados (dalībnieki - 100 personas).</p> <p>Izdoti informatīvi un izglītojoši materiāli diasporas vecākiem, atbalsts skolēnu vizītēm un skolu pieredzes apmaiņas pasākumiem, skolotāju profesionālās pilnveides kursi reemigrantu ģimeņu bērnu iekļaušanai Latvijas izglītības sistēmā.</p>	IZM	LVA, VISC	2020.gada II pusgads
2.1.3.	Mācību, informatīvo un metodisko materiālu izstrāde, iegāde un pieejamība.	Nodrošināta mācību materiālu izstrāde, informatīvu materiālu bilingvālu bērnu vecākiem nodrošinājums.	<p>Izstrādāti 4 diasporas pedagogu veidoti mācību un metodiskie materiāli.</p> <p>Projekta „Dzīve divās</p>	IZM	LVA, VISC	2020.gada II pusgads

		<p>Nodrošināta interaktīvā mācību materiāla „Latvija laikā un telpā” izstrāde.</p> <p>Latvisko tradīciju mācību materiāli diasporas bērniem.</p> <p>Latviešu valodas funkcionālo līmeņu apraksti bērniem un pusaudžiem.</p> <p>Izstrādāts mācību līdzeklis latviešu literatūras apguvei diasporas vasaras vidusskolās</p>	<p>valodās” 8 videomateriāli ievietoti www.maciunmaci.lv; izstrādāts informatīvs materiāls vecākiem.</p> <p>Sagatavots interaktīvs materiāls “Cilvēki un notikumi” 13–14 g.v. bērniem latviešu valodas, vēstures un ģeogrāfijas apguvei. Izdota latvisko tradīciju galda spēle un animācijas filma, izdoti mācību un metodiskie materiāli latviešu valodas apguvei (7–10 g.v. un 11–15 g.v. bērniem un pusaudžiem A1-A2), izstrādāts materiāls Garezera vasaras vidusskolas 3.,4. klasei.</p>			
2.1.4.	Digitāli latviešu valodas apguves materiāli pašmācībai un tālmācībai	Nodrošināta tālmācības vides <i>ClassFlow</i> uzturēšana un pilnveide, pedagogu profesionālā pilnveide darbam interaktīvajā e-mācību vidē, tālmācības procesa organizēšana; pašmācības rīka <i>e-laipa</i> izstrāde, attīstība, uzturēšana, mācību materiālu izstrāde.	Izstrādāta interaktīva latviešu valodas kā svešvalodas apguves platforma e-mācību vidē un nodrošināta tās uzturēšana	IZM	LVA	2020.gada II pusgads
2.1.5.	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programma „Bērnu žūrija”	Latviešu valodas lietošanas veicināšanas programmā iesaistītas dažādas sabiedrības grupas, tai skaitā ārvalstīs dzīvojošie tautieši un viņu ģimenes.	Ik gadu organizēts konkurss „Bērnu žūrija”, iesaistot vismaz 600 bibliotēkas, vismaz 200 skolas Latvijā, vismaz 50 latviešu centrus pasaulē.	KM	LNB	2020.gada II pusgads
2.1.6.	Latviešu valodas apguves programmas pieaugušajiem	Uzlabota latviešu valodas apguves pieejamība Latvijas iedzīvotājiem, kuriem tā nav dzimtā valoda.	Katru gadu latviešu valodu apguvušas vismaz 1000 personas; Īstenoti vismaz 10 projekti; Personas, kas kārtojušas valodas prasmes pārbaudes	KM	SIF	2020.gada II pusgads

			eksāmenu VISC un paaugstinājuši valsts valodas prasmes līmeni par vienu pakāpi/skaits gadā 600			
2.1.7.	Latviešu valodas apguves programmas reemigrantiem un viņu ģimenes locekļiem	Nodrošināta latviešu valodas apguves pieejamība tiem Latvijas valsts piederīgajiem un viņu ģimenes locekļiem, kuri Latvijā atgriežas pēc ilgāka ārpus tās robežām nodzīvota laika, un kuriem latviešu valoda nav pirmā vai dzimtā valoda.	Katru gadu: latviešu valodu apguvušas vismaz 200 personas; īstenoti vismaz 4 projekti.	KM	SIF	
2.1.8.	ES struktūrfondu projekts Nr.8.3.1.1/16/I/002 „Kompetenču pieeja mācību saturā”	Latviešu valodas prasmes pilnveide, lai nodrošinātu pirmsskolu un mazākumtautību skolu pedagogu valsts valodas prasmju nostiprināšanu C1 līmenī un šo prasmju paaugstināšanu līdz C2 līmenim.	Kursi latviešu valodas pilnveidei profesionālo pienākumu veikšanai paredzēti gan pirmsskolu pedagogiem, gan pēc vajadzības pedagogiem visās izglītības pakāpēs. Izglītoti vismaz 2750 pedagogi.	IZM	LVA	2020.gada II pusgads (Projekts ilgst līdz 2021.gada 31.augustam)
2.1.9.	Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes	Noorganizētas Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes 8.-9. un 11.-12.klašu skolēniem, Latviešu valodas (izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmu) valsts olimpiāde 7.-8.klašu skolēniem.	Ik gadu noorganizētas Latviešu valodas un literatūras valsts olimpiādes 8.-9. un 11.-12.klašu skolēniem, Latviešu valodas (izglītības iestādēm, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmu) valsts olimpiāde 7.-8.klašu skolēniem	VISC		2020.gada 2.pusgads. Valsts budžeta ietvaros
2.1.10.	Latviešu valodas kursi trešo valstu pilsoņiem un personām, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība	Organizēti latviešu valodas kursi, nodrošināta piekļuve latviešu valodas apguvei.	Katru gadu vismaz 500 personām nodrošināta latviešu valodas apguve	KM	IeM	2020.gada II pusgads
2.1.11.	Latviešu valodas kursi ieslodzījumā esošām personām, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda	Uzlabojušās latviešu valodas prasmes ieslodzījumā esošām personām, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda	Ik gadu latviešu valodas apgūvē iesaistītas vismaz 96 ieslodzījumā esošas personas, kas vecākas par 29 gadiem, un	TM	Ieslodzījuma vietu pārvalde	2020.gada II pusgads

			kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda.			
2.2. Mērķis	Stiprināt nacionālo kultūrtelpu kā sabiedrību saliedējošu pamatu					
2.2.1.	Latvijas skolas soma	Latvijas skolas vecuma bērniem un jauniešiem valsts garantētās izglītības iegūšanas ietvaros nodrošināta iespēja klātienē pieredzēt Latviju, izzināt un iepazīt Latvijas vērtības, nacionālo kultūrtelpu un attiecības dinamiskā un jēgpilnā darbībā, tādējādi spēcinošot piederības sajūtu un nacionālo identitāti.	Ik gadu iniciatīvā iesaistīti 237 tūkstoši bērnu un jauniešu	KM	IZM	2020.gada II pusgads
2.2.2.	Programmas „Radošā Eiropa” un „Eiropa pilsoņiem”	Nodrošināts atbalsts pilsoniskās sabiedrības, kultūras, radošo jomu un audiovizuālā sektora organizāciju un institūciju projektu īstenošanai	Ik gadu atbalsts sniegts vismaz 8 dažādiem projektiem.	KM		2020.gada II pusgads
2.2.3.	Mazākumtautību kultūras savpatnības saglabāšanas un attīstības atbalsta programma. (LNKBA, kultūras vēstnieki, radošās nometnes, kultūras festivāls)	Nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras saglabāšanai un attīstībai. Mācību programmā sagatavoti kultūras vēstnieki – dažādu kultūru pārstāvji, kas pēctecīgi nodrošina kultūru daudzveidības apzināšanu un starpkultūru dialogu Latvijas reģionos. Nodrošināta mazākumtautību kultūras biedrību dalība nacionālajā kultūras telpā un Latvijas sabiedrība iepazīstināta ar dažādu tautu tradīcijām.	Ik gadu nodrošināts atbalsts mazākumtautību kultūras biedrībām organizēta vismaz viena radošā nometne mazākumtautību kultūras biedrību vadītājiem Ik gadu kultūras vēstnieku programmā iesaistīti vismaz 20 dažādu kultūru pārstāvji tai skaitā Latgales reģiona dažādu kultūras nozaru pārstāvji. Periodā organizēts vismaz viens mazākumtautību kultūras festivāls, iesaistītas vismaz 50 mazākumtautību biedrības, iesaistīti vismaz 500 dalībnieki.	KM	LNKC, LNKBA	2020.gada II pusgads

2.2.4.	Mazākumtautību un latviešu jauniešu sadarbības programma	Latvijā dzīvojošo mazākumtautību pilnvērtīga iekļaušanās Latvijas sabiedrībā un piederības sajūtas Latvijas valstij stiprināšana, Latvijas mazākumtautību etniskās unikalitātes pienesuma Latvijas sabiedrības kopējam labumam veicināšana.	– īstenoti vismaz 5 projekti gadā; – aktivitātēs iesaistīti vismaz 400 bērnu/jaunieši.	SIF		2020.gada II pusgads
2.2.5.	Suitu un līvu kultūras saglabāšana.	Nodrošināta suitu un līvu tradīciju pēctecība saglabājot nacionālās kultūrtelpas unikalitāti un lokālo daudzveidību	Katru gadu īstenots vismaz viens pasākums līvu un suitu kultūras saglabāšanai.	KM		2020.gada II pusgads
2.2.6.	Starpkultūru dialogs Latgales reģionā.	Uzlabota dažādu tautību iedzīvotāju izpratne par nacionālās kultūrtelpas vienojošajām vērtībām.	Katru gadu īstenoti regulāri pasākumi Latgales reģiona iedzīvotājiem par vienojošām Latvijas vērtībām.	KM		2020.gada II pusgads
2.2.7.	Latgaliešu kultūras savpatnības saglabāšanas un attīstības atbalsta programma.	Nodrošināts atbalsts latgaliešu kultūras saglabāšanai un attīstībai. Nodrošināta latgaliešu tradicionālās kultūras pēctecība saglabājot nacionālās kultūrtelpas unikalitāti un lokālo daudzveidību.	Ik gadu nodrošināts atbalsts latgaliešu kultūras biedrībām organizēta vismaz viena radošā nometne kultūras biedrību vadītājiem un kultūras dzīves organizatoriem Latgales reģionā. Ik gadu organizēts vismaz viens izglītojošs pasākums latgaliešu kultūras tradīciju pārmantojamībai, akcentējot latgaliešu rakstu valodas lomu un funkcionalitāti.	KM	LNKC	2020.gada II pusgads
2.3.	Mērķis	Stiprināt piederības sajūtu Latvijai un vienotu vēsturisko vērtību apzināšanos				
2.3.1.	Pasākumu cikls „Pilsoniskās līdzdalības un labo darbu maratons”.	Iniciatīvas mērķis ir sekmēt bērnu un jauniešu pilsonisko aktivitāti, piederību savai skolai, vietējai kopienai un valstij. Tā aptver atšķirīgas darbības jomas – Latvijas vēstures izzināšanu,	2.posms – „Strādājam Latvijai” Labo darbu festivāli piecos Latvijas reģionos. 3.posms – Labo darbu festivāls – izstāde „Ceļā uz	VISC	Pašvaldības	2019.gada II.pusgads

		tradīciju un kultūras vērtību popularizēšanu, vides pētīšanu un kopšanu, sociāli nozīmīga darba veikšanu, radošu un inovatīvu ideju ieviešanu, kā arī daudzpusīgu sadarbību – starp dažādām paaudzēm, starp skolu un pašvaldību, skolu un NVO, skolu un uzņēmējiem.	nākamo simtgadi”, projekta noslēguma pasākums.			
2.3.2.	Tradīciju pēctecības un paaudžu sadarbības programma iesaistot Latvijā un ārvalstīs dzīvojošos tautiešus.	Nodrošinātas zināšanas par latvisko kultūru un tradīcijām, veicināta paaudžu sadarbība un zināšanu pēctecība diasporā. Nodrošināta Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšana un attīstība ārpus Latvijas teritorijas, nodrošināta profesionālās mākslas pieejamība ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem.	Organizētas 3x3 un 2x2 nometnes, Semināros sagatavoti koru un deju kolektīvu vadītāji Organizētas mākslas izstādes, koncerti u.c. kultūras pasākumi diasporas mītnes zemēs.	KM		2020.gada II pusgads
2.3.3.	Diasporas jauniešu saiknes stiprināšana ar Latviju.	Nodrošināta diasporas jauniešu dalība jaunatnes jomas pasākumos Latvijā; Nodrošināta diasporas jaunatnes darbinieku pieredzes apmaiņa.	Dalība Starptautiskajā Jaunatnes dienā un mācības par brīvprātīgo darbu, sniegtas iespējas brīvprātīgā darba veikšanai jaunatnes jomas pasākumos. Organizēts pieredzes apmaiņas seminārs Latvijas Jauniešu galvaspilsētā.	IZM	Pašvaldības	2020.gada II pusgads
2.3.4.	Diasporas un Latvijas bērnu kopējās nometnes Latvijā.	Organizētas diasporas un Latvijas bērnu kopējās nometnes Latvijā.	Īstenoti vismaz 10 projekti gadā; Nometnēs ik gadu piedalījušies vismaz 200 bērni no diasporas un vismaz 100 bērni no Latvijas.	KM	SIF	2020.gada II pusgads
2.3.5.	Izglītojošas programmas sabiedrībai, tai skaitā bērniem un jauniešiem par Latvijas vēsturē nozīmīgiem notikumiem.	Uzlabotas sabiedrības zināšanas par Latvijas vēsturi un nodrošinātas izglītojošas programmas par Latvijas vēsturē	Katru gadu īstenotas vismaz 20 izbraukuma lekcijas uz Latvijas reģioniem (skolās, bibliotēkās, muzejos).	KM		2020.gada II pusgads

		nozīmīgiem notikumiem. Veicināta vienojošas atceres kultūras veidošanās				
2.3.6.	Pastāvīga vēsturnieku grupa Latvijas vēstures faktu skaidrošanai pamatojoties uz pierādījumus balstītu informāciju.	Uzlabota sabiedrības izpratne par Latvijas vēsturi, nodrošināta pastāvīgas vēsturnieku grupas darbība un regulāra nepatiesu vēstures faktu atspēkojošas informācijas sagatavošana un publicēšana.	Katru gadu nodrošinātas vismaz 12 publikācijas, kurās skaidroti vēstures fakti pamatojoties uz pierādījumus balstītu informāciju.	KM		2020.gada II pusgads
2.3.7.	Kvalitatīva, ērti pieejama un viegli saprotama informācija par naturalizācijas procedūru.	Regulāri organizētas informācijas dienas gan Latvijas lielākajās pilsētās, gan arī reģionos par pilsonības iegūšanas jautājumiem; Sniegta visaptveroša informācija potenciālajiem pilsonības pretendentiem par tos interesējošajiem jautājumiem; Informētas nepilsoņu/bezvalstnieku ģimenes par iespēju reģistrēt bērnam Latvijas pilsonību; Pilnveidotas PMLP pārziņā esošās informācijas sistēmas, kas satur datus par pilsonības iegūšanas un zaudēšanas jautājumiem.	Organizētas informatīvās dienas; Nosūtītas vēstules par Latvijas pilsonības iegūšanu nepilsoņu bērniem līdz 15 gadu vecumam; Pilnveidota Pilsonības iegūšanas un zaudēšanas informācijas sistēma atbilstoši PMIF projekta ieviešanas grafikam	IeM (PMLP)		2020.gada II pusgads
2.4. Mērķis	Stiprināt kvalitatīvu, demokrātisku informācijas telpu un palielināt mediju lomu integrācijā un nacionālās identitātes stiprināšanā					
2.4.1.	Atbalsts LTV sabiedrības saliedēšanas un nacionālās identitātes stiprināšanai, t.sk. digitālajā vidē.	Internetā sasniegtās sabiedrisko mediju auditorijas paplašināšana, radot jaunu oriģinālsaturu un piemērojot radīto saturu interneta videi, sasniedzot ekonomiski aktīvo auditoriju Latvijā un pasaulē.	Saturs sasniedz vismaz 400 000 unikālo apmeklētājus mēnesī.	NEPLP	LTV, LR	2020.gada II pusgads
2.4.2.	Atbalsts Latgales reģionālajiem un vietējiem komerciālajiem	Nodrošināta sabiedriskā pasūtījuma satura veidošana un izplatīšana	Nodrošināta sabiedriskā	NEPLP	komerciālie elektroniskie	2020.gada II pusgads

	elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem un neatkarīgajiem producentiem sabiedrības saliedēšanas, nacionālās identitātes un valsts valodas pozīcijas nostiprināšanai.	latviešu valodā, prioritāri latgaliešu rakstu valodā.	pasūtījuma izplatīšana 1 reģionālā/vietējā TV un 2 reģionālajos/vietējos radio.		plašsaziņas līdzekļi, neatkarīgie producenti	
2.4.3.	Atbalsts LR sabiedrības saliedēšanas un nacionālās identitātes stiprināšanai.	Mazākumtautību auditorijas sasniegšana, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās, t.sk. LR4. Diasporas auditorijas sasniegšana, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās. Auditorijas sasniegšana reģionos, īpaši Latgalē, nodrošinot atbilstoša oriģinālsatura veidošanu, piemērošanu un izmantošanu lietotājiem aktuālās platformās.	LR4 darbība LR1 saliedējoša satura programmas regulāri visu gadu Raidījumi LR1 programmā diasporas auditorijai (21.gs. latvietis) periodiski visu gadu Latgales kultūras identitāti atspoguļojošs saturs LR1 periodiski visu gadu	NEPLP	LR	2020.gada II pusgads
2.4.4.	Atbalsts vienotas platformas, kurā nepastarpināti sniedz sabiedrībai nozīmīgu un kvalitatīvu valsts, pilsonisko un tiesisko informāciju un veicina kvalitatīvu sabiedrības diskusiju, uzturot atgriezenisko saiti starp sabiedrību un valsti, darbības nodrošināšanai.	Nodrošināta ilgtspējīga vispārpieejama valsts, pilsoniskās un tiesiskās informācijas platformas attīstība, paplašinot sasniegtās auditorijas mērķa grupas. Atvērtas kvalitatīvas diskusiju platformas attīstība, stiprinot pilsoniskas un demokrātiskas valsts vērtības. Medijpratības veicināšana sabiedrībā, stiprinot platformas spējas dekonstruēt viltus ziņas un atmaskot informatīvas manipulācijas.	Kvalitatīvs valsts, pilsoniskās un tiesiskās informācijas saturs, kā arī medijpratību veicinošas informācijas saturs - daudzveidīgi, mūsdienīgi, droši un ērti pieejams platformā pastāvīgi visā plānošanas periodā plašai auditorijai.	TM	VSIA "Latvijas Vēstnesis"	2020.gada II pusgads

3. Rīcības virziens – Jaunas pieejas integrācijas politikas plānošanā, pārraudzībā un ieviešanā						
3.rīcības virzienā definētās politikas rezultāti:		<ul style="list-style-type: none"> Datos un pierādījumos balstītas sabiedrības saliedētības politikas izstrādei izveidota situācijas monitoringa sistēma Ir nodrošināta tieša mērķgrupas iesaiste jauno politikas plānošanas dokumentu izstrādē, „cilvēkorientētu” pakalpojumu sniegšanai Izveidots sadarbības modelis ar pašvaldībām u.c. iesaistītajām institūcijām Izstrādāts jauns integrācijas politikas īstenošanas modelis Iedzīvīnāta regulāra stratēģiskā komunikācija 				
Politikas rezultatīvie rādītāji:		<ul style="list-style-type: none"> Izveidota situācijas monitoringa sistēma (nepieciešamo pētījumu loks, pārklājums un īstenošanas biežums); Veikti regulārie situācijas monitoringa pētījumi atbilstoši izstrādātajai sistēmai; Jaunā kvalitātē izstrādātas sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2020.- 2025.gadam; Katru gadu īstenoti vismaz 2 inovatīvi sabiedrības integrācijas instrumenti, lai sasniegtu grūti sasniedzamas sabiedrības grupas vai problēmas Regulāra sadarbība ar pašvaldībām, izglītības iestādēm un citiem partneriem; Pieaudzis to pašvaldību skaits, kurās ir izstrādātas sabiedrības integrācijas stratēģijas un atbalsta mehānismi. 				
Nr.p.k.	Pasākums	Darbības rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Atbildīgā institūcija	Līdzatbildīgās institūcijas	Izpildes termiņš (līdz pusgadam)
3.1.	Mērķis	Nodrošināt datos balstītas politikas plānošanu				
3.1.1.	Pilsoniskās sabiedrības attīstības monitorings, ietverot sabiedrības integrācijas mērķa grupu datus.	Nodrošināts regulārs pilsoniskās sabiedrības attīstības monitorings.	Veikts pētījums par NVO sektoru un pilsoniskās sabiedrības attīstību.	KM	SIF	2020.gada II pusgads
3.1.2	Iedzīvotāju attieksmju un pasaules uzskatu raksturojoši mērījumi.	Nodrošināts pārskats par iedzīvotāju attieksmēm pret dažādām norisēm, kas saistītas ar sabiedrības integrāciju.	Veikts pētījums ar sabiedrības attieksmēm un pasaules uzskatiem.	KM		2020.gada II pusgads
3.1.3.	Latvijas nepilsoņu aptauja par attieksmi pret Latvijas pilsonību.	Noskaidroti iemesli, kas kavē vai veicina Latvijas nepilsoņu naturalizāciju.	- 2019.gadā apkopoti 2018.gadā veiktās aptaujas rezultāti; - 2020.gadā veikta nepilsoņu aptauja par attieksmi pret Latvijas	IeM (PMLP)		2020.gada II pusgads

			pilsonību			
3.1.4.	Diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums un pretdiskriminācijas pārraudzības sistēma.	Izpēti diskriminācijas novēršanas un iecietības faktori Latvijā	Veikta sabiedriskās domas aptauja par Latvijas iedzīvotāju zināšanām, prasmēm un attieksmēm diskriminācijas novēršanas un iecietības jomā; diskriminācijas novēršanas situācijas novērtējums ar rekomendācijām pretdiskriminācijas pārraudzības sistēmas uzlabošanai.	KM	SIF	2020.gada II pusgads
3.1.5.	Visaptveroša uzraudzības sistēma jaunās integrācijas politikas pārvaldības vadībai.	Uzlabota integrācijas politikas pārvaldība.	Pilnveidots monitoringa instruments uz rezultātu vērsta integrācijas politikas ieviešanai.	KM		2020.gada II pusgads
3.2. Mērķis	Attīstīt inovatīvas metodes un instrumentus integrācijas politikas ieviešanai					
3.2.1.	Baltijas integrācijas hakatons.	Nodrošināta Latvijas līdzdalība Baltijas valstu sadarbības programmā, veicināta sabiedrības saliedētība Baltijas valstīs.	Katru gadu vismaz 30 Latvijas aktīvi pilsoniskās sabiedrības pārstāvji iesaistīti jaunu metožu izstrādē.	KM		2020.gada II pusgads
3.2.2.	Inovatīva integrācijas plānošanas instrumenta izstrāde un ieviešana, iesaistot sabiedrību.	Apzināti sabiedrības viedokļi par nepieciešamajām rīcībām saliedētas sabiedrības veidošanā.	Organizētas domnīcas jaunu pieeju izstrādei, analizēti dati un izstrādāti un aprobēti jaunu metožu prototipi.	KM		2020.gada II pusgads
3.2.3.	Interaktīvas NVO e-platformas pilnveide.	Nodrošināta ērti lietojama, aktuāla informācija par pasākumiem sabiedrības saliedētības jomā.	Izstrādāta un aprobēta metodoloģija regulārai informācijas sagatavošanai un publicēšanai.	KM		2020.gada II pusgads
3.2.4.	Radoša domnīca latviešu valodas kā kopīgas sabiedrības vērtības attīstībai iesaistot ekspertus un sabiedrības pārstāvjus.	Izveidota institūciju un sabiedrības sadarbības platforma latviešu valodas attīstībai sabiedrības saliedētības kontekstā.	Izstrādāts konceptuāls risinājums latviešu valodas kā kopīgas sabiedrības vērtības attīstībai.	KM	IZM	2020.gada II pusgads
3.2.5.	Stratēģiska komunikācija par sabiedrības saliedētības	Uzlabota komunikācija un sadarbība ar visām sabiedrības integrācijas	Ik gadu izstrādāts un ieviests stratēģiskās komunikācijas	KM		2020.gada II pusgads

	jautājumiem.	procesā iesaistītajām pusēm.	plāns.			
--	--------------	------------------------------	--------	--	--	--

III. Teritoriālā perspektīva

Plāns paredz rīcību visos pārvaldes līmeņos, gan nacionālā, gan reģionālā un lokālā.

IV. Ietekmes novērtējums uz valsts un pašvaldību budžetu

Kopsavilkums par plānā iekļauto uzdevumu īstenošanai nepieciešamo valsts un pašvaldību budžeta finansējumu, *euro*

Uzdevums	Pasākums	Budžeta resors	Budžeta programmas (apakšprogrammas) kods un nosaukums	Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā plānotais finansējums		Nepieciešamais papildus finansējums				Pasākuma īstenošanas gads (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)
				2019.gads	2020.gads	2019.gads	2020.gads	turpmākajā laikposmā līdz pasākuma pabeigšanai (ja pasākuma īstenošana ir terminēta)	turpmāk ik gadu (ja pasākuma izpilde nav terminēta)	
		Finansējums plāna realizācijai kopā		14 773 795	7 081 376	2 048 684	1 972 419		2 572 684	
		<i>tajā skaitā</i>								
		08. Sabiedrības integrācijas fonds		31 303	31 303	0	0		0	
		<i>tai skaitā</i>								
		01.00.00 „Sabiedrības integrācijas fonda vadība”		31 303	31 303	0	0		0	
		15. Izglītības un zinātnes ministrija		13 068 362	5 535 555	70 000	0		0	
		<i>tai skaitā</i>								
		04.00.00 “Valsts valodas politika un pārvalde”		796 606	866 606	70 000	0		0	
		21.00.00 “Jaunatnes politikas valsts programma”		210 000	210 000	0	0		0	
		42.06.00 “Valsts izglītības saturs”		48 150	7 100	0	0		0	

			centra darbības nodrošināšana”							
			63.08.00 “Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)”	9 412 584	1 850 827	0	0		0	
			70.15.00 “ES programmas “Erasmus+” 2014.-2020.gadam Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras projektu nodrošināšana”	2 601 022	2 601 022	0	0		0	
		22. Kultūras ministrija		1 674 130	1 514 518	1 595 488	1 589 223		2 189 488	
			<i>tai skaitā</i>							
			22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	1 173 048	1 173 048	1 595 488	1 589 223			
			67.06.00 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”	275 626	266 318	0	0		0	
			70.18.00 „Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda finansējums integrācijas jomā”	225 456	75 152	0	0		0	
		47. Radio un televīzija		0	0	383 196	383 196		383 196	
			<i>tai skaitā</i>							
			02.00.00 „Latvijas Radio programmu veidošana un izplatīšana”	0	0	191 047	191 047		191 047	
			03.01.00 „Latvijas	0	0	121 005	121 005		121 005	

			Televīzijas programmu veidošana un izplatīšana”							
			04.00.00 „Komerciālās televīzijas un radio”	0	0	71 144	71 144		71 144	
1.rīcības virziens										
1.1.mērķis										
1.1.	1.1.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	30 000	30 000	0	0		30 000	
1.1.	1.1.2.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	70.15.00 “ES programmas “Erasmus+” 2014.-2020.gadam Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras projektu nodrošināšana”	2 601 022	2 601 022					
1.2.mērķis										
1.2.	1.2.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	855 909	855 909	423 575	423 575		727 059	
1.2.	1.2.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	494 122	494 122		494 122	
1.2.	1.2.3.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	21.00.00 “Jaunatnes politikas valsts programma”	200 000	200 000	0	0			2022.gada II pusgads
1.3.mērķis										

1.3.	1.3.3.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	2 000	2 000		2 000	
1.3.	1.3.3.	22. Kultūras ministrija	67.06.00 „Eiropas Kopienas iniciatīvas projektu un pasākumu īstenošana”	9 308	0	0	0			
1.3.	1.3.4.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	63.08.00 ‘ „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)”	9 062 181	1 409 120	0	0			2020.gada II pusgads
1.3.	1.3.5.	22.Kultūras ministrija	70.18.00 „Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda finansējums integrācijas jomā”	225 456	75 152	0	0			2020.gada II pusgads
2.rīcības virziens										
2.1.mērķis										
2.1.	2.1.1.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 “Valsts valodas politika un pārvalde”	402 796	402 796	0	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.2.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 “Valsts valodas politika un pārvalde”	132 067	132 067	0	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.3.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 “Valsts valodas politika un pārvalde”	72 635	72 635	0	0			2020.gada II pusgads
2.1.	2.1.4.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	04.00.00 “Valsts valodas politika un pārvalde”	189 108	259 108	70 000	0			2020.gada II pusgads

2.1.	2.1.5.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	43 000	43 000		43 000	
2.1.	2.1.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	220 000	220 000		220 000	
2.1.	2.1.7.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	34 149	34 149		34 149	
2.1.	2.1.8.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	63.08.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekti (2014-2020)”	350 403	441 707	0	0			2021.gada II pusgads
2.2.mērķis										
2.2.	2.2.2.	22. Kultūras ministrija	67.06.00 „ES programmu "Radošā Eiropa" un "Eiropa pilsoņiem" informācijas centri	266 318	266 318	0	0			2020.gada II pusgads
2.2.	2.2.3.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	44 000	44 000	40 000	70 000		84 000	
2.2.	2.2.4.	08. Sabiedrības integrācijas fonds	01.00.00 „Sabiedrības integrācijas fonda vadība”	31 303	31 303	0	0			
2.2.	2.2.5.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	20 000	20 000	0	0		20 000	

2.2.	2.2.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	10 000	10 000	0	0	10 000	
2.2.	2.2.7.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”			7 000	7 000	7 000	
2.3.mērķis									
2.3.	2.3.1.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	42.06.00 “Valsts izglītības satura centra darbības nodrošināšana”	48 150	7 100	0	0		2020.gada II pusgads
2.3.	2.3.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	26 623	26 623	171 377	171 377	171 377	
2.3.	2.3.3.	15. Izglītības un zinātnes ministrija	21.00.00 „Jaunatnes politikas valsts programma”	10 000	10 000	0	0		2020.gada II pusgads
2.3.	2.3.4.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	156 516	156 516	0	0	156 516	
2.3.	2.3.5.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	30 000	30 000	14 000	14 000	44 000	
2.3.	2.3.6.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	30 000	30 000	30 000	
2.4.mērķis									
2.4.	2.4.1.	47. Radio un televīzija	03.01.00 „Latvijas Televīzijas programmu	0	0	121 005	121 005	121 005	

			veidošana un izplatīšana”							
2.4.	2.4.2.	47. Radio un televīzija	04.00.00 „Komerčiālās televīzijas un radio”	0	0	71 144	71 144		71 144	
2.4.	2.4.3.	47. Radio un televīzija	02.00.00 „Latvijas Radio programmu veidošana un izplatīšana”	0	0	191 047	191 047		191 047	
3.rīcības virziens										
3.1.mērķis										
3.1.	3.1.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	50 000			25 000	
3.1.	3.1.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	0	50 000		25 000	
3.1.	3.1.4.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	36 265	0		36 265	
3.2.mērķis										
3.2.	3.2.1.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	15 000	15 000		15 000	
3.2.	3.2.2.	22. Kultūras ministrija	22.10.00 „Sabiedrības saliedētības pasākumi”	0	0	15 000	15 000		15 000	

Kultūras ministre

Dace Melbārde